

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranhkanih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo tist s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 2312.

Delovanje poverjeništva UJU — Ljubljana od 1. julija 1927. do 30. junija 1928.

(Poročilo strok. tajnika tov. Jos. Kobala za pokrajinsko skupščino v Celju dne 20. junija 1928).

Tajniško poročilo bodi verno ogledalo vseh gmotnih in moralnih sil, s katerimi razpolaga organizacija, veren pregled vsega dela, ki se je izvršilo in ki se je moralo opustiti. Poročilo bodi kolikor mogoče tudi zanesljiv kazipot v bodočnost.

Ta načela so me vodila, ko sem sestavljala poročilo našega prekoletnega delovanja. Prepričan sem, da se nam ni bati bodočnosti toliko časa, dokler si bomo upali odkrito gledati resnici v oči ter z neizprosno avtoritativno kritiko slediti svojemu najboljšemu spoznanju.

Lanska delegacijska skupščina je postavila našo organizacijo, zlasti vse vodilne funkcionarje, pred veliko nalogo. Olajšala pa jo je vodstvu našega poverjeništva s tem, da ga ni postavila pred kaotične zahteve, marveč je to nalogo formulirala v logično sestavljenem okvirnem delovnem programu, z bližnjimi in daljnimi, podrejenimi in nadrejenimi cilji.

Iz tega programa je črpalo vodstvo svoje inicijative, usmerjalo svoje korake. Ta program mora biti tudi izhodišče in merilo kritike. Tako pojmovano poročilo bo rodilo stoteren sad: pregrupiralo bo naše sile po potrebi in važnosti naših nalog, obrnilo ekonomsko naše energije v bodočem letu po pridobljenih izkušnjah, pokazalo bo življenja zmožne razvojne smernice za bodočnost ter dvigalo naš idealizem za bodoče napore.

Statistika društvenih zborovanj.

Delovanje okrajnih učiteljskih društev je usmerila pokrajinska skupščina v Kranju po enotnem načrtu. Določila je, da zboruj vsa ko društvo obvezno petkrat v poslovnem letu. Poverjeništvo je izdalo okrožnico št. 289, vsebujočo reformo društvenega delovanja. Glavne točke, po katerih naj se vrše zborovanja, so: 1. Situacijsko poročilo. 2. Samoizobrazba. 3. Reforma šole. 4. Izvenšolsko delo. 5. Slučajnosti.

Večina okrajnih učiteljskih društev se je točno ravnala po okrožnici. 25 društev je zborovalo po petkrat, 7 pa po štirikrat. Nekatera društva so pa agilnejša in so poleg predpisanih 5 zborovanj imela še 6., 7. celo 8. zborovanje. Vsega skupaj so priredila društva v tekočem letu 160 zborovanj, kar je povprečno točno 5 zborovanj na društvo. Nekatera društva niso upoštevala okrožnice št. 289 in niso pošiljala svojih poročil, kar je vse kako graje vredno. So tudi društva, ki se ne puste utesnjati in žele pri zborovanjih več prostega razmaha — več avtonomije.

Statistika kaže, da udeležba na zborovanjih ni bila povsem zadovoljiva. V mnogih slučajih ni dosegla niti 50%. Pri manjših društvih je bila večja nego pri obsežnih. Umestna je resolucija ormoškega uč. društva, ki smatra uč. zborovanja za važen faktor uč. nadaljne izobrazbe, neudeležbo od strani članstva pa za brezobzirnost napram organizaciji, za komodnost in reakcionarnost, ki nikakor ni v skladu z ugledom naše organizacije, pa tudi ne z učiteljsko nadaljno izobrazbo, z interesom šole in torej tudi naroda in države.

Vsa predavanja, ki so jih priredila društva, so bila večinoma znanstvena in pedagoška. Pri reformi šole se je upošteval zlasti delovni princip. Društva so razpravljala tudi o učnem načrtu, o šolskem zakonu in o centralnih pravilih.

Statistika članstva.

Na koncu lanskega poslovnega leta je štela naša organizacija 2717 članov. Stanje članstva v tekočem letu pa je razvidno iz naslednje razpredelnice:

	1927	1928	+	—
1. Brežiško-sevniško okraj. uč. društvo	56	80	24	—
2. Celjsko	152	161	9	—
3. Belokranjsko	89	93	4	—
4. Dol. Lendavsko	72	66	—	6
5. Gornjegrajsko	82	37	5	—
6. Kamniško	102	103	1	—
7. Kočevsko	101	91	—	10
8. Konjiško	57	65	8	—
9. Kozjansko	39	38	—	1
10. Kranjsko	106	116	10	—
11. Krško	128	144	16	—
12. Laško	102	113	11	—
13. Litijsko	74	85	11	—
14. Ljubljansko	206	213	7	—
15. Ljubljansko - okol.	227	220	—	7
16. Ljutomerško	73	86	13	—
17. Logaško	89	94	5	—
18. Marenberško	42	44	2	—
19. Mariborsko	116	125	9	—
20. (d., l. breg)	114	129	15	—
21. Mežiško	53	55	2	—
22. Mursko-soboško	77	81	4	—
23. Novomeško	115	110	—	5
24. Ormoško	59	61	2	—
25. Ptujsko	119	134	15	—
26. Radovljiško	58	58	—	—
27. Slovenjebistriško	65	68	—	2
28. Slovenjstraško	36	42	6	—
29. Svetlenaritsko	49	47	—	2
30. Šmarsko-rogaško	31	89	58	—
31. Šoštanjško	43	52	9	—
32. Vransko	38	31	—	7
Skupaj	2717	2926	246	40

Iz navedene statistike je razvidno, da je narasla naša organizacija za 209 članov. Pri rastek pripisujem na račun nanovo pristopivših mlajših tovarišev in nekaterih starejših tovarišev, ki so bili neorganizirani. Le v šmarsko-rogaškem okraju so pristopili člani bivšega »Edinstva«.

Likvidacija »Edinstva«.

S sprejetjem deklaracije na celjski skupščini leta 1926., po kateri se je postavila naša organizacija na strogo stanovsko stališče, se niso strinjali nekateri učitelji. Izstopili so iz UJU in ustanovili svoje lastno združenje »Edinstvo«. Sreska društva so obstojala v Ljubljani in njeni okolici, v Kranju, v Radovljici, v Kočevju, v Novem mestu, v Brežicah in Rogaški Slatini. Uvideli pa so svojo pogreško, sklenili na pravni seji dne 16. februarja 1928 likvidirati in zopet vstopiti pod okrilje naše močne organizacije. Izven naših vrst je samo še ono učiteljsko radovljiškega okraja včlanjeno v »Edinstvo«. Kljub temu lahko rečemo, da je združeno vse osnovnošolsko učiteljsvo v Sloveniji pod praporom UJU.

Delovanje poverjeništva.

Pobudo za delo pri poverjeništvu so dali različni odseki, ki so se morali ustanoviti in pa okrajna učiteljska društva s svojimi predlogi, resolucijami in nasveti. Vodstvo poverjeništva je imelo skoro redno tedenska posvetovanja, h katerim so bili povabljeni tudi načelniki odsekov, da poročajo o svojem delovanju. Takih posvetovanj je bilo 34.

Ožji svet se je imel 6 sej. Razpravljal je o vseh aktualnih vprašanjih stanovskega, šolskega in materialnega značaja. Širši svet je imel tri seje. V prvih dveh se je bavil predvsem z vprašanjem Učiteljske tiskarne, tretja pa je bila posvečena proračunu za leto 1928./29. in organizacijskemu tisku.

Delo je pri poverjeništvu z ustanovitvijo odsekov tako naraslo, da smo morali napraviti delovni načrt in najeti še eno sobo.

Opravljeni zapisnik izkazuje 1617 opravljenih števil.

Poverjeništvo je bilo v stalnem stiku s svojimi društvi. Na njih zborovanja je pošiljalo po potrebi svoje funkcionarje, ki so poročali članstvu o položaju.

Podobnosti ne bom omenjal, ker bodo razvidne iz poročil posameznih odsekov.

Učiteljska samoizobrazba.

Ta delovni program je postavil samoizobrazbo učiteljsva na odlično mesto.

Zlasti je opozoril na študij socialnih vprašanj, brez katerega ni modernega izobrazbenca. Kar je bila v prejšnjih vekih filozofija, to je danes družboslovje, veda, ki je poklicana kot nobena, da vpelje človeka v zakonite človeške družbe, da mu razsvetljuje dolgo razvojno pot človeka kot socialnega bitja, ter da kaže v smeri dosedanjih razvojnih faz človeške kulture poti v bodočnost. Družboslovje je postalo danes neobhodno potrebno, da si zgradi izobraženec ob njegovem vodstvu svoje življenjskega naziranja, brez katerega ne more biti izobraženec, ne more biti osebnosti, in brez te ne vzgojevalca. V očigled teh resnic se je postavil temelj, na katerem naj se zida nadaljnja učiteljska izobrazba, ravno na družboslovno izpoznanje.

Na podlagi teh supozicij je lanska skupščina sprejela v bistvu sledeče sklepe:

1. Na sporedu vsakega društvenega zborovanja bodi tudi samoizobrazba: predavanja z diskusijo, aplikacija na konkretno življenje tistih tez, ki so se obravnavale separatno po samoizobrazbenih krožkih; revija dela v teh krožkih.

2. Potrebna kontrola, da se obravnava določena snov za zborovanja, posebno za samoizobrazbo.

3. Za samoizobrazbo se ustanovi poseben na knjižnica za izdajanje kratkih brošur o vseh problemih, ki se obravnavajo v krožkih.

4. Gmotna sredstva za dvig društev, posebno pa za napredek izobraževalnega dela.

5. Organizirati je samoizobrazbeno krožke; osnujejo jih društveni odbori. Na leto bodi vsaj pet sestankov.

6. Pobuda za delo med ljudstvom, pregled storjenega dela, s posebnim ozirom na kmetijstvo.

7. Na sedežu poverjeništva se ustanovi poseben centralni odbor za samoizobrazbo. Ta odbor mora biti v stiku z vsemi samoizobrazbenimi krožki po vsej Sloveniji; skrbeti mora za izdajanje prej omenjenih brošur, voditi mora z navodili vse delo v teh krožkih ter z društvenimi odbori določati material za društvena zborovanja.

8. Ugotovil se je program za 3 leta.

Za l. 1927./28. je delegacija določila naslednje teme. Idealizem in materializem. Liberalizem — idejne in gospodarske osnove in posledice. Socializem in socialne reforme. Zadrugištvo in o družboslovju.

9. Koncem vsakega šolskega leta se organizira izobraževalni tečaj, na katerem se resumira vse prekoletno izobraževalno delo učiteljsva, in sicer v aplikaciji na aktualnih problemih javnega življenja v narodu.

Tako je razdelila lanska delegacija na vse organizacijske funkcionarje precizne naloge glede vršenja uč. izobraževalnega dela.

Kaj se je resnično storilo v tem pogledu tekom prejšnjega leta:

a) Še pred začetkom šolskega leta se je vršil dobro uspel I. izobraževalni tečaj, skozi šest dni s povprečno udeležbo 176.

Pogloobil je splošne smernice glede izvenšolskega dela učiteljsva, podrobno razpravljal organizacijo samoizobrazbenega dela ter skušal podati temelje vzgoje in nove šole.

b) Pri poverjeništvu se je ustanovil osrednji izobraževalni odsek (Oio), ki je pa mogel le deloma izvršiti svojo nalogo. Krivdo je iskati v začetnih težkočah te akcije, ki se bodo dale premagati šele postopoma in sicer le pri dobri volji vsega članstva.

Letos se bo morala delegacija še natančneje baviti s to akcijo, zato se omejim le na to ugotovitev.

c) Naša društva so organizirala tekom leta preko 120 izobraževalnih krožkov, ki bi se morali glasom sklepa sestati vsaj 600-krat. V resnici smo zabeležili v preteklem letu okrog 360 krožkovih sestankov. Res, da so se nekateri krožki ustanovili zelo pozno in niso mogli vsled tega izvršiti letošnjega programa, res je pa tudi, da so zborovali drugi krožki večkrat kot jih je vezal delegacijski sklep.

Tudi za naše izobraževalne krožke — in za te celo v večji meri — naj bi veljalo »Kar more, to moč je storiti dolžan«.

Toda pomembnejša od kvantitativne je kvalitativna stran tega najvažnejšega učiteljskega vprašanja.

Priznati nam je z vso potrebno resnostjo, da smo še daleč od tistega časa, ko bo I. splošnemu priznanju nujne potrebe naše nadaljne izobrazbe sledila tudi splošna naša akcija v tej smeri, 2. pa da ovirajo uspešno delo danes še ločena mnenja o bazi, na katero naj se predvsem nasloni naša samoizobrazba. Letošnja delegacija naj stori v tej smeri korak dalje, kajti ne smemo si zakrivati, da je prav od tega spoznanja odvisen uspeh našega izvenšolskega in šolskega formnega dela ter koncem koncev ugled in gmotni položaj vsega našega stanu.

Zato prosim cenjeno delegacijo, da posveti temu vprašanju letos posebno pozornost.

Odsek za izvenšolsko delo.

Odsek za izvenšolsko delo je skušal zbrati najprej vse podatke o dosedanjem izvenšolskem delu učiteljsva. V to svrhu je razposlal posebno okrožnico vsem učiteljskim društvom, ki naj zbere statistične podatke o delu učiteljsva. Doslej je prejel odsek 17 poročil. Iz statistike je razvidno, da se učiteljsvo udeležuje povečini v kulturnih društvih: pevskih, dramskih, telovadnih; od gospodarskih društev pa pridejo v poštev sledeči: kmetijske podružnice, sadjarska in čebelarstva društva, hranilnice in posojilnice.

Delo tovarišic si je zamislil odsek koncentrirano po deklinskih krožkih. Izdal je navodila glede zasnovanja in dela s pozitivom, naj poročajo o uspehu vse tovarišice, ki so pričele delovati po krožkih. Doslej je prejel odsek poročilo o 10 krožkih.

Na seji 23. februarja 1928 se je odsek za izvenšolsko delo reorganiziral v tem smislu, da so učiteljice prevzele organizacijo izobraževalnega dela med ženskami, zlasti snovanje deklinskih krožkov, tovarišic pa med moško mladino in se bo izobraževalno delo v prihodnjem šolskem letu nadaljevalo v tem smislu.

Odsek za nadaljevalno šolstvo.

Voilna misel mu je: Šola, ki odpušča mladino z dovršenim 14. letom, ostaja s svojim delom na pol poti, je polovičarska ustanova. Učiteljsvo mora, ako svojo nalogo prav pojmuje, vzeti tudi vzgojo zrelejših mladine v svoje roke. Osnovna šola mora dobiti svoje dopolnilo v nadaljevalni šoli, ki mora postati enako splošna ustanova kot je osnovna šola sama. Vzgoja in pouk na teh šolah morata biti poklicno umerjena.

Odsek je priredil v poslovnem letu več anket in sestankov, na katerih se je razpravljalo o pomenu, nalogah in ustroju kmetijskih in gospodinskih nadaljevalnih šol ter o izobrazbi učiteljev za pouk na teh šolah. V številnih sejah odseka so se obravnavala vprašanja učnih načrtov in organizacije teh šol. Izdelali so se načrti za učiteljske tečaje za uvajanje v delo na nadaljevalnih šolah.

Merodajnim oblastvom je odsek bodisi ustmeno, bodisi pismeno obrazložil svoje želje in zahteve ter dobil od obeh oblastnih odborov — ljubljanskega in mariborskega —

zagotovilo, da se hočeta zavzeti za to šolstvo in poskrbeti za njegov razvoj, pa tudi učiteljem dati priliko za izobrazbo v tej smeri. Oba oblastna odbora sta tudi že postavila primerne zneske v svoj letni proračun za nadaljevalno šolstvo in priredila letos posebne tečaje za izobrazbo učiteljev in učiteljic nadaljevalnih šol. Pri ljubljanskih tečajih bodo sodelovali tudi učitelji-praktiki. Vzporedno z osrednjim odborom sta delovala v istem smislu odseka za nadaljevalno šolstvo v Mariboru in Celju.

Odsek za obrt. in trg. nadaljevalne šole.

Učitelji teh šol so imeli do poslednjega časa svoje lastno društvo. Uvideli pa so, da bi samo maloštevilno društvo ne dovedlo obrtnega šolstva do onega razmaha kot bi ga lahko naša organizacija. Z mislijo na ta razmah je društvo likvidiralo, pri poverjeništvu pa se je ustanovil poseben odsek, ki je poverjen z nalogo, da započne smoteno delo, t. j. posreduje na merodajnih mestih za redno financiranje tega šolstva in da se z rednim delom zagotovi pozicijo, ki bi jo moralo to šolstvo zavzemati v veliki celoti, ki jo ustvarjata osnovna in nadaljevalna šola.

Mladinska Matica.

Po sklepu delegacijske skupščine v Kranju smo prešli na realizacijo misli o tej ustanovi s sestavo posebnega odseka, v katerega so se imenovali: kot predsednik Lužar, kot namestnik Slapšak, kot tajnik Pahor, kot upravnik Smole, kot član Mencin; pozneje se je pritegnil še Mazi.

Odsek se je takoj lotil dela, ki je obstajalo v tem, da se izda za leto 1928. knjižni dar, sestojec iz treh knjig: Kresnic (izvirno leposlovje in znanstveni sestavi), Zgodbe z južnega morja (prevod iz svetovnega slova — Jack London) in Sadjarčki (praktična knjižica za otroke na kmetih). Ugotovil je, da bi bilo mogoče izdati 18 tiskanih pol male osmerke za 10 Din, ako bi dosegli 10.000 naročnikov, torej nekako 10% slovenske osnovnošolske mladine.

Odseku je bilo takoj jasno, da je mogoče doseči to število le potom organizacije, torej z enodušnim delom vsega slovenskega učiteljsva. Imel je pred očmi še posebno, da je danes knjiga draga, vsled česar je tudi mladinska slovstvena produkcija zaostala. Vprašanje je bilo torej: znižati proizvodne stroške s čim višjo naklado, obenem pa dati mladini nekaj dobrega, da se Mladinski Matici zagotovi obstanek.

Odsek je imel dve nalogi: pripraviti rokopise in sprožiti zbiranje naročnikov. Po daljšem razpravljanju je bilo vprašanje knjižnega daru rešeno v soglasju z onimi učitelji, ki so dali pobudo za ustanovo ter so jo propagirali. Za zbiranje naročnikov pa se je poverjeništvo obrnilo na naša društva, a direktno je odsek razvil v »Učit. Tovarišu« živlavo agitacijo, ki je trajala več mesecev. Rok zbiranja naročnikov je bil določen do 15. aprila, pa se je podaljšal do 1. maja. Za tiskanje knjig so se predvidevali 3 tedni, za vezavo in razpošiljanje tudi 3. Sklep je bil, da se najkasneje 15. junija začno razpošiljati knjige. (Za meščanske šole so se razpošiljale že 10. junija).

Zbiranje naročnikov je izvedlo organizirano učiteljsvo tako, da se je Mladinski Matici zagotovil obstanek. Ze 15. aprila, torej ob stavljenem roku, je bilo zagotovljenih 11.000 naročnikov.

Posebno važno pa je bilo dejstvo, da se je istočasno z naročniki zbral tudi ves kapital, torej okrog 110.000 Din. Mladinska Matica je torej lahko takoj prešla k tiskanju knjig, in sicer Zgodbi z južnega morja v 12.800 izvodih, Kresnic v 13.800 izvodih, Sadjarčkov v 14.500 izvodih. Naj omenimo, da je bilo naročil izven šol tože število:

CMD v Ljubljani 500 serij (vse tri izdane knjige).

Jugoslov. Mat. 300 serij.

Oblastni odbor v Ljubljani 1320 Sadjarčkov.

Brezalkoh. produke. 500 Sadjarčkov.

Tako je bilo mogoče poslati že prvo leto M. M. okrog 40.000 knjižic med slovensko mladino.

Kar zadeva dejanskega ustanovitelja M. M., torej ono slovensko učiteljsvo, ki je zbiralo naročnike, moramo reči, da je ponekod šlo na delo z vsem navdušenjem, s prepričanjem o dobri stvari, da je pa drugod stalo indiferentno ob strani. Močne šole niso pridobile večji niti enega naročnika, medtem ko so enorazrednice prijavile 25% in več odstotkov vseh učencev. To poglavje bomo morali še pretresati, ker ni vseeno, ali stori učiteljsvo kaj za izobrazbo mladine potom knjig ali ne stori ničesar.

Gotovo je doseglo agilno učiteljsvo velik moralen uspeh, ki se je posrečil tudi gmotno.

Račun Mladinske Matice je naslednji za leto 1927/28.:

I. Prejemki:

Naročnina

1. Šole	112.992'60 Din
2. Obl. odbor ljublj.	6.600'— »
3. CMD v Ljubljani	5.000'— »
4. Jugoslov. Matica	3.000'— »
5. Brezalkoh. produkcija	2.500'— »

Skupaj . . . 130.092'60 Din

II. Izdatki:

1. Tiskarna	98.785'— Din
2. Honorarji	11.860'— »
3. Poština blokov in paketov	9.917'— »
4. Uprava in razpošiljatev	4.766'— »
5. Knjige	402'— »
6. Inventar	244'— »

Skupaj . . . 125.974'— Din

Posnetek:

I. Prejemki	130.092'60 Din
II. Izdatki	125.974'— »

Prebitek . . . 4.118'60 Din

V zalogi je še malo število izvodov knjig Mladinske Matice.

Odsek Mladinske Matice je dal tiskati le toliko izvodov knjig, kolikor je bilo dejanskih naročil, oziroma kolikor je knjig razposlal. Razposlal je poleg naročenih tudi nekaj izvodov poverjenikom na prosto razpolaganje, in sicer sorazmerno z naročili (za 20—50 naročenih — 1 serijo, za 50—100 naročenih — 2 seriji, od 100 dalje po 3 serije).

Preostali izvodi se prodajajo: Kresnice a 7 Din, ostale a 8 Din.

Ob sklepu razpošiljatev je dobila M. M. razne reklamacije in nova naročila. Izkazalo se je, da so reklamirali večinoma tisti, ki se niso držali navodil ob nabiranju naročnikov. Bloki so se izkazali kot praktični, a naročilne listke mora poverjenik dostaviti M. M., sicer ne more uprava jamčiti za redno pošiljatev. Novim naročilom seveda ustanova ne more ustrežiti.

Kakor rečeno, je M. M. zagotovljen obstanek. Iz poteka v prvem letu sklepamo, da se lahko razvije v velik kulturni činitelj. Če bi vse slovensko učitelstvo storilo svojo dolžnost, bomo že prihodnje leto dosegli uspeh, ki bo pomenjal začetek nove dobe v razvoju slovenske mladinske literature.

Odsek za reformo šole.

Na delegacijskem zborovanju v Kranju si je organizacija nadela tudi važno nalogo, da bo delovalo za reformo naše šole. Na samozobrazovalnem tečaju je zbudil zanimanje referat o delovni šoli. Ob tej priliki so se seznanili pristaši delovne šole in si napravili načrt za nadaljnjo propagando. 4. oktobra je priredila P. C. v Mariboru skupno z odsekom za šolsko reformo sestanek za delovno šolo. Na sestanku so poročali pristaši delovne šole o svojem delu in o svojih smereh. 16. januarja je bila v Ljubljani anketa o delovni šoli, na kateri se je izvolil nov odsek za reformo šole: Jos. Dolgan, Angela Vode, Ivo Horvat, Leo Pibrovac in Zmagor Bregant. 4. marca se je vršil v Mariboru občni zbor P. C., ki se ga je udeležil tudi odsek za reformo šole in zastopnik UJU. Na sestanku, ki se je vršil po zborovanju, se je razpravljalo o razmerju med pedagoškimi in samozobrazovalnimi krožki. Od tedaj so začeli delovati po vseh okrajih zastopniki za delovno šolo, ki so odseku tudi poročali o uspehih v njihovem okraju. 3. junija so se sešli v Mariboru zastopniki delovne šole. Na sestanku so govorili zlasti o potovanju na mednarodni pedagoški kongres v Berlinu in Lipskem ter o vtisih, ki so jih dobili v poizkusnih razredih, o podporah in o zvezah med nami in institucijami in osebnostmi v inozemstvu; pretresalo se je, kaj se je letos napravilo v korist delovne šole in kako se bo delo drugo leto nadaljevalo. Mnogo nam je pomagal tovariš Pibrovac s svojim poizkusnim razredom na Jesenicah, potem pa s svojimi praktičnimi predavanji. Po samozobrazovalnih krožkih se je obravnavala delovna šola, tako se je širilo zanimanje, delovna šola je postala za vse slovensko učitelstvo važen problem, ki ga je treba pojasniti in na razumljiv način rešiti. Dosedaj sta delovala odsek in P. C. v Mariboru skupno in vzajemno in je ta zveza delo le krepila in pospeševala, ne da bi prišlo do nesporazuma. Spoznali smo tudi, kako neobhodno potrebno je kolektivno delo, t. j. skupno delo in razpravljanje enako mislečih. Največje ovire so bile zaradi oddaljenosti tovarišev, ki jim ni bilo mogoče, da bi se sestajali vsaj vsak mesec enkrat. Čim več pa bo pristašev delovne šole, tem lažji bodo sestanki, ker si ne bodo potem tovariši preveč oddaljeni. Pri delovni šoli se nam je ozirati zlasti na socialne in gospodarske razmere ter na socialne in produktivne smeri nove vzgoje in nove generacije, zato nam je vzor produktivna delovna šola, ki bo potrebe našega kmetskega in delovnega ljudstva najbolj zadovoljila in obenem narod v zvezi s kmetijskimi in gospodinjstskimi tečaji ter mladeniškimi in dekliškimi krožki najbolj dvignila.

Gospodarski svet

je razpravljal v petih sejah možnosti gospodarske koncentracije organiziranja našega članstva. Ponovno je razmišljal o reformi »Učiteljske Samopomoči« z ozirom na raztegnite podpor tudi na bolezenske slučaje, o koncentraciji vseh gospodarskih sil naših članov v neki osrednji gospodarski ustanovi, ki bi dobavljala finančne vire prav tako za kulturne naloge naše organizacije, kakor za naše pravne in razne druge potrebe. Tudi

oba učiteljska doma v Ljubljani in Mariboru bi dobivala svojo največjo podporo iz te osrednje ustanove.

Težko občutena potreba po močnem obrambnem skladu je narekovala gospodarskemu odseku dolžnost, predložiti letošnji delegaciji konkretne predloge za ustanovitev tega prepotrebnega fonda.

Zelo težak položaj, v katerem se je porverjenosti skoraj vse pretečeno leto nahajalo radi neurejenega razmerja do Učiteljske tiskarne, je onemogočil gospodarskemu odseku začetek propagande po krožkih in društvenih zborovanjih za katerokoli panogo naše gospodarske osamosvojitve.

Šele v zadnjih dveh mesecih se je položaj toliko razčistil, da je mogel gospodarski odsek preko dosedanjih samih ugibanj k konkretnim predlogom, ki jih bo dobila cenjena delegacija v pretres in sklepanje.

Učinkovita propaganda, ki naj predoči vsemu našemu članstvu fundamentalno važnost solidne gospodarske organizacije za ves naš stan, bo mogoča šele po sklepih letošnje naše skupščine. Zeleti je le, da bi posvetila cenj. delegacija tem vprašanjem ono poglavlje ljeno pozornost, ki jo gospodarska stran naše in vsake stanovske organizacije resnično potrebuje.

Šolsko-upravna odseka UJU v Ljubljani in Mariboru.

Velike važnosti za organizacijo sta oba šolsko-upravna odseka v Ljubljani in Mariboru. V teh odsekih se obravnavajo najaktualnejša vprašanja našega stanu, vsa stanovsko in šolsko-politična vprašanja. Pravne, materialne, personalne, obrambne in informativne zadeve potom tiska so naloge tega odseka. Ker so personalne zadeve najbolj pereče vprašanje našega stanu, je organizacija posvetila temu posebno pozornost s tem, da je ožji sosvet sklenil pozvati oba šolsko-upravna odseka, naj osnujeta posebno sekcijo pod okriljem odseka, tkzv. personalno sekcijo, ki bo imela evidenco v personalnih zadevah.

Povdariti je treba, da naj se naše organizacije ne smatra za posredovalnico za službe in to vlogo ona odklanja. Organizacija je le za to tu, da štiti članstvo pred krivicami pri nameščanjih in premeščanjih. Ona varuje le zakonito postopanje na podlagi zakonov in odredb. Zato tudi ne more oporekati v slučajih, če se je postopalo v okvirju zakonov in naredb, čeprav se kdo subjektivno čuti zapostavljenega. Oblastim ne moremo odrekati pravic, ki so jim dane v okvirju zakonov in odredb, pač pa smo pripravljeni odločno se zavzeti tudi v takih subjektivnih primerih, če je dokazano strankarstvo, ali stvarno neutemeljeno postopanje odločujočih oseb. Dokazi pa morajo biti podprti v smislu zadnje okrožnice, ki zadeva odlok notranjega ministra glede očitka pristranosti napram oblasti in uradnim osebam.

Zelo važna je ustanovitev šolsko-upravnega odseka v Mariboru. S tem je dobila organizacija oficijelen stik s prosvetno upravo v mariborski oblasti. Bodimo odkriti: tudi vsaka ljubosumnost mora s tem odpasti. Ne potrebna je rivaliteta med Ljubljano in Mariborom. Vsakega uspeha enega ali drugega moramo biti vsi veseli. Delo nam je skupno. Separatizem smo, upamo preboleli. Mariborski šolsko-upravni odsek prav agilno deluje in prejema poverjeništvu in uredništvu »Učit. Tovariša« prav dragocene podatke od njega. V vsakem slučaju, ki ga prejme poverjeništvu in odda odseku, prav točno in vestno odgovori. Prava dobrota teh odsekov se bo razvidela šele čez čas, ko se še bolj izpopolnita.

Upamo, da tudi pri Zvezi državnih nameščencev dobimo kmalu odsek, kjer bomo lahko dobivali tudi juridične nasvete samih juristov in sodnikov, ki jih ima Zveza na razpolago.

Delujmo na to, da se naša organizacija izpopolni tudi tehnično glede poslovanja.

Šolsko-upravni odsek v Ljubljani je imel od postanka (oktobra 1927) do danes 13 sestankov in odsek v Mariboru 10 rednih in 1 izreden sestanek.

Na teh sestankih sta odseka obravnavala nastopne predloge in vprašanja in svoje tozadevne sklepe predložila poverjeništvu za nadaljnje postopanje.

1. Nagrada šolskim upraviteljem za tajništvo pri krajevnih šolskih odborih. Intervencije pri prosvetnem oddelku glede tolmachenja čl. 7. uredbe je bila objavljena v »Učit. Tovarišu«.

2. Izprememba in izpopolnitev uredbe o krajevnih šolskih odborih — izdelan je tozadevni elaborat.

3. Oblastni šolski nadzornik bodi osnovnošolski učitelj. Napravila se je v tej zadevi spomenica na Izvršni odbor UJU in poslanske klube, da ščitijo naše želje.

4. Sodelovanje šolske mladine pri prireditvah.

5. Ocenjevanje naturalnih stanovanj — kako se je izvršila ta zadeva v drugih oblasteh (tabela za sarajevsko oblast je bila objavljena v »Učit. Tovarišu«).

6. Premeščanje po čl. 71. Intervencija pri prosvetnem oddelku.

7. Začasno premeščanje zač. učiteljev po sreskih šolskih nadzornikih in svrhu nadomeščanja obolelih učiteljev.

8. Ocenjevanje učnih oseb po šol. upraviteljih naj se upošteva, končni red naj ocenjevalna komisija sporoči šol. upraviteljem za vpis v »Uslužbenički list«.

9. Kolkovanje izkazov — ukinitve. Na tozadevno vlogo je ministrstvo prosvete sporočilo, da ni moglo spraviti zadevne odločbe v letošnji finančni zakon — in da mora ostati zadeva zaenkrat pri starem.

10. Kolkovanje prilog se računom kraj. šol. odborov — tozadevno so izšli posebni odloki in navodila.

11. Ukinitve 8-razrednic. Po sestanku upraviteljev 8-razrednic se je na podlagi sklenjenih smernic in razlogov poslala spomenica obema prosvetnim oddelkom (Izvršnemu odboru in poslanskemu klubu).

12. Prevedba kronskih upokojencev. Napravila se je v tem vprašanju spomenica na ministrstvo financ, Izvršni odbor in poslanske klube (zadevo ima Glavna kontrola).

13. Izplačevanje posmrtnin, nadur, občinskih doklad in nagrad za popisovanje šolarjev.

14. Ustanovitev oblastnih učiteljskih knjižnic.

15. Obravnava šolskih zamud.

16. Postopek disciplinskih zadev.

17. Uvedba psiholoških popisovalnih polov in pregled šolarjev-novincev po zdravniku.

18. Zopetna upeljava uradnih okrajnih in oblastnih učiteljskih konferenc. Napravila se je spomenica.

19. Zvišanje oprav. doklad šol. upraviteljem v novem šol. zakonu. Predlog Izvrš. odboru.

20. Vzdrževanje naturalnih stanovanj od strani krajevnih šolskih odborov. Vloga obl. šol. odboru in prosv. oddelku v Mariboru.

21. Kolkovanje raznih vlog na oblasti naj prinese Ročni katalog.

22. Brezplačno kurivo učiteljstva naj se uredi potom tožbe.

23. Statistične tabele za glavno letno poročilo.

24. Nove postavke v proračunu krajevnih šolskih odborov.

25. Zbiranje prispevkov in razno prodajanje knjig, sreč itd. po šolah.

26. Šolske razmere v poedinih srezih. Za Prekmurje deputacija pri vel. županu.

27. Izdaja »Pravilnika za enotne šolske zvezke«.

28. Poenostavljenje šolskih tiskovin.

29. Znižanje in maksimiranje obveznih učnih ur in zvišanje honorarja za nadure.

30. 32-letno službovanje učiteljstva za doseg polne pokojnine s 15% poviškom.

Poleg navedenih zadev sta reševala odseka še mnogo drugih vprašanj in dajala tozadevna pravna navodila in informacije.

Zaostanke iz prejšnjih računskih let — partija 55.

Glavni predpisov zakona o državnem računovodstvu in vsakoletnih fin. zakonov se izplačujejo v budžetskem letu, ki traja od 1. aprila enega do 31. marca drugega leta, zapadli (dospeli — pripadajoči) prejemki (plače, pokojnine, potni in selilni stroški i. dr.), za katere je bil predviden v istem proračunskem letu kredit, do dne 31. avgusta, če je bil pripadajoči zahtevek priglasen pred potekom budžetskega leta, t. j. do 31. marca in če je bil za to izdan nalog nakazujoče oblasti do konca julija novega budž. leta.

Vsi po 31. marcu priglašeni zahtevki in oni za katere ni bilo kritja v budž. letu, zapadejo v takozvano partijo dolgov iz prejšnjih let.

Ker se je često dogodilo, da ni bilo v budž. letih dovolj kritja za pripadajoče zahtevke (potni in selilni stroški), ali se zaradi prepozne priglasitve zahtevkov (osn. plače, rodb. doklade i. dr.) niso mogli izplačati zahtevki iz kreditov minulega proračuna, je zapadlo mnogo zneskov — tekem zadnjih let nad 2 milijona — v omenjeno partijo (55.).

Take zneske je prijavljala nakazujoča oblast na običajen način ministrstvu prosvete.

Na prošnje posameznikov in skupin je poverjeništvu UJU večkrat posredovalo potom centrale UJU v Beogradu, zvezo državnih nameščencev in poslanskih klubov pri ministrstvu prosvete in ministrstvu financ za izposlovanje in otvoritev kredita za sanacijo teh priglašanih zaostankov — dolgov. Meseca marca t. l. se je res — lahko rečemo po našem prizadevanju — dovolil zadosten kredit za izplačilo vseh priglašanih zaostankov iz prejšnjih let do pare — za prosveto v Sloveniji 28 milijona. Gotovo se je vsak prizadeti oddahnil, ko je čital v novinah, da se izplačajo vsi zaostanki iz prejšnjih let, a eden obrača — drugi obrne.

Kakor že omenjeno, so bili vsi zaostanki običajno priglašeni ministrstvu prosvete pred potekom budž. leta in na podlagi teh priglasitev in predloženih priznanc je bil dovoljen kredit za vse zaostanke.

Razen priznanc, ki jih je vizirala mesta na kontrola na podlagi originalnih nakazilnih spisov, se ni zahtevalo nobenih drugih dokazil (dekretov — rešenj) in zadeva je bila tedaj v redu.

Meseca marca t. l. pa je pričelo ministrstvo prosvete vračati spiske s priznancami prosv. oddelkom s pozivom, da mora vsak poedinec s posebno prošnjo zaprositi za izplačilo zaostankov in prošnji priložiti priznanice in dokument o upravičenosti do izplačila in to v smislu odloka ministrstva prosvete E. F. br. 6849 z dne 15. junija 1927, ki se je nanašal na izplačilo nadur na meščanskih šolah.

Prizadeti so na poziv prosv. oddelkov takoj dostavili nalogu, a kljub temu doslej velik del teh zaostankov ni izplačan, četudi ima ministrstvo prosvete po čl. 13. finančnega zakona za leto 1928./29. po preteku proračunskega leta še štiri mesece časa za izdajanje izplačilnih nalogov za aganzirane kredite — kakršni so tudi tu omenjeni — dovoljeni kredit.

Poverjeništvu je napravilo potrebne korake glede izplačila še neizplačanih zaostankov, za katere je kredit tu.

Odsek za kontraktuale.

Prošnje kontraktualcev za doseg državljanstva SHS so se po nastopu ministra dr. Korošca reševale s precejšnjo brzino, dočim je zadnji čas nastal nekaj zastoj. Vzrok bo

menda iskati v tem, da niso bile prošnje nekaterih zadostno opremljene s potrebnimi prilogami. Tako je odbor zvedel, da niso nekateri posilili predložiti prošnji izjave ene izmed tukajšnjih občin za sprejem v občinsko zvezo. Drugim so manjkale priloge izvršenih študij, tretjim so manjkale druge priloge ali niso bile zadostno kolkovane itd. Pri sreskih poglavarjih in vel. županstvih dobi vsak kontraktualec navodila, po katerih se mora natančno ravnavati in predložiti vse v navodilu zahtevane listine.

Pripominjamo, da se je na večkratni poziv v U. T. priglasilo le 78 tov., ki še nimajo državljanstva, dasi je število gotovo še enkrat večje. Za nepriglašene ni bilo mogoče ničesar ukreniti in naj si ti vsled malomarnosti pripišejo sami sebi posledice.

Izkaz prijavljenih s poslanimi podatki je bil poslan s posebno spomenico ministru dr. Korošcu in tov. Fleretu. Sklepamo iz poročil v listih, da je po predloženem izkazu ugodno rešenih ¼ prošenj. Od onih ki so dobili ugodno rešene prošnje ni čutil potrebno niti eden kolegov, da bi to javil odboru. Evidenco mora odbor iskati — kakor omenjeno — iz listov. Da mora biti taka evidenca nepopolna, je samoobsebi razumljivo. Med nekaterimi tovariši, ki še nimajo rešenih prošenj, se je pojavilo neko razburjenje in šlaše so se celo opazke, češ, da odbor dela samo za nekatere. Za posameznika se ni pravilo najmanjšega koraka! Kar je bilo doseženega, je bilo vedno potom skupne liste. Nujno bi tedaj bilo potrebno, da se ponovno javijo vsi tisti, ki nimajo še rešenih prošenj z navedbo datuma in uradne števe. onega urada, pri katerem je bila prošnja predložena, da bo mogoče ponovno posredovati pri ministrstvu. Drugo važno vprašanje, za katero se je odbor potegoval, je bilo pri razpisu učiteljskih služb definitivno nameščenje kont. učiteljev. To pa ni doseglo popolnega zaželenega uspeha.

Končno se je pri odboru za kontraktuale razpravljalo o posebnem fondu, ki naj bi se ustanovil pri pov. UJU in iz katerega bi bili deležni v prvi sili učitelji iz Primorja. Za rešitev teh vprašanj je imel odbor od oktobra do danes 15 sej.

Pevski zbor učiteljstva UJU.

Kmalu bodo pretekla tri leta, kar ima slovensko učiteljstvo svoj pevski zbor. Rodil se je v dobi, ko je preživljalo slovensko učiteljstvo eno svojih najtežjih kriz. Ob krstu mu ni kumovala organizacija, a izšel je iz njenih vrst. Kljub temu ga je sprejela pod svoje okrilje. Zbor je tu, delo je vztrajno, žilavo in požrtvovalno v prid stanu in naroda. Iz njegovega nastopa na lanski pokrajinski skupščini v Kranju smo se uverili o njegovih vrlinah. Svoj in naš pevski sloves je ponesel tudi izven mej Slovenije v Zagreb, kjer je nastopil pred zbrano pevsko elito zagrebško. Kritika je bila nad vse laskava. Ponovil je svoj koncert v Ljubljani in Celju, povsod s istim uspehom. Sedaj se pripravlja za koncert, ki ga priredi povodom državne skupščine v Mariboru. Njegov nadaljnji obstoj je odvisen od moralne in materialne podpore naše organizacije. Okrožnico pevskega zbora smo razposlali vsem društvom s prošnjo, naj razpravljajo o njej in dajo svojim delegatom na pokrajinski skupščini striktna navodila.

Seja poverjenikov.

Sestanki poverjenikov in po potrebi referentov iz vseh poverjeništev pod vodstvom predsednika UJU so umestni in potrebni. Poverjeniki poročajo o delovanju svojega poverjeništv. S tem je omogočen upogled v delovanje poverjeništv in dana prilika in možnost usmeriti vse delo v organizaciji enotno in smoteno. Seje poverjenikov bi se morale vršiti vsaj vsak drugi mesec. Letos je bila — žal — samo ena seja v Brodu na Savi 18. decembra 1927. Obširno poročilo je priobčil Učiteljski Tovariš 22. decembra 1927.

Seja glavnega odbora.

Poleg sej poverjenikov se vršita vsako leto navadno tudi dve seji glavnega odbora. Glavni odbor združuje sestavljajo vsi člani izvršnega odbora, poverjeniki in tajniki vseh peterih poverjeništev in po trije na glavni skupščini izvoljeni člani iz vsakega poverjeništv. Iz našega poverjeništv so to tovariši Anton Gnus, Anton Hren in Josip Lapajne. Seja, ki se vrši tik pred glavno skupščino, pripravi vse predloge za glavno skupščino in določa potrebne odseke, zapisnikarje in overovatelje. Na seji, ki se vrši navadno okrog velike noči, poda predsednik združenja poročilo o delu izvršnega odbora, poverjeniki ali tajniki vsakega poverjeništv pa poročajo o delovanju svojega poverjeništv. Izvolijo se: odsek za teme, predloge, po potrebi odsek za pravila in šolski zakon, finančni odsek ter še drugi odseki. Odsek za teme določa referate in referente za glavno skupščino, v odseku za predloge se razpravljajo o vseh predlogih, došlih iz posameznih poverjeništev in važnih za vso organizacijo. O čem razpravljajo odsek za pravila in šolski zakon, nam pove označba odseka. Obširneje in podrobneje o tem ne bom govoril, ker je objavil Učit. Tovariš pred kratkim točno poročilo o seji glavnega odbora. Podrobno poročilo pa je prinesla Narodna Prosveta. Sklepi se odstopijo izvršnemu odboru z nalogom, da jih realizira. Važnejši pridejo pred glavno skupščino.

Izvršni odbor UJU.

Izvršni odbor sestavljajo: predsednik, dva podpredsednika, glavni tajnik in osem članov. Voljeni so za dobo treh let na glavni skupščini. Izredna člana sta še blagajnik in

urednik Narodne Prosvete. Izvršni odbor vodi kot najvišja instanca udruženje in ga zastopa na zunaj. Ima redne tedenske seje, na katerih rešuje tekoče zadeve in predloge došle iz posameznih poverjeništev. Opozorjamo tu na poročilo predsednika tov. V. K. Petrovića, ki ga je podal na seji glavnega odbora dne 27. maja t. l. in ga je objavil Učit. Tovariš, št. 49 z dne 21. junija t. l., iz katerega je točno razvidno, da se je pečala organizacija z različnimi stanovskimi, šolskimi in materijalnimi vprašanji. Organ central. udruženja je Narodna Prosveta, ki izhaja 2 krat na teden.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva

je bilo ustanovljeno 18. julija 1920 na I. glavni skupščini in kongresu v Beogradu. Sestavlja ga pet poverjeništev. Beograjsko obsega Srbijo in Južno Srbijo, Črno goro in Vojvodino s 144 okrajnimi učit. društvi in 6623 člani, zagrebsko poverjenišтво šteje 52 okrajni društvi in 2024 člane ter obsega vso Hrvatsko-Slavonijo, ljubljansko 32 okrajni učit. društvi z 2926 člani, sarajevsko poverjenišтво za Bosno in Hercegovino ima 25 okrajnih društev in 950 članov ter poverjenišтво za Dalmacijo, ki šteje 15 okraj. učit. društev s 738 člani. Skupno ima torej naše udruženje 258 okrajnih učiteljskih društev s 13.174 člani. Tu naj omenim, da ni še združeno vse učiteljstvo v našem udruženju. Velik del hrvatskega učiteljstva je včlanjenih v »Savezu hrvatskih učiteljskih društev«. Ker ni med Savezom in UJU posebnih in velikih načelnih diferenc, upam, da pride kmalu do likvidacije tudi tega vprašanja. Začetni koraki so že storjeni.

Beograjsko poverjenišтво

je v tekočem poslovnem letu izdalo knjigo »Osnove za reorganizacijo UJU«. (Knjigo je razdelilo naše poverjenišтво vsem predsednikom okrajnih učit. društev.) Sreska društva so razpravljala o načrtu novih pravil. Poverjenišтво je izdelalo za društva poslovnik ter priredilo za učitelje II. pedagoško-psihološki tečaj. Za razširjenje Učiteljskega doma je napravilo loterijo. Srečke je kupilo tudi naše članstvo. V domu je penzionat za učiteljsko deco. Širji sosvet je imel sejo 10. in 11. januarja. Razpravljala so se nastopna važnejša vprašanja: Boljša skrb za vzdrževanje šol, zakon o narodnih šolah, učiteljska samozabrazba, šolski album, izdajanje lista, ki bi prinašal vzorna predavanja, državni prosvetni program, boljše urejevanje Narodne Prosvete in Zorice, mednarodni učiteljski kongres v Berlinu, fond učiteljskih sirot, šolski muzej.

Zagrebsko poverjenišтво

O njegovem delovanju je poročal poverjenik škačvi nastopno: Delovanje je bilo težavno zaradi nezgodnih prilik, ker ni včlanjeno vse učiteljstvo Hrvatske in Slavonije v UJU. Preganjanje učiteljstva je prenehalo, a imelo je slabe posledice. Padlo je število društev in članstva. Ker je ministrstvo prosvete priznalo Učit. dom v Zagrebu Savezu hrvatskih učit. društev, je članstvo v UJU silno deprimirano. Pojavilo se je vprašanje ustanovitve tretje učit. organizacije. Vendar pa tvori članstvo UJU relativno večino. Mnogo učiteljev je neopredeljenih. Vsled teh prilik je moralo prenehati izhajanje lista »Jedinstvo«. Vendar pa je začel list na zahtevo članstva in po sklepu širjega sosveta zopet izhajati. Ker je dobilo poverjenišтво od založbe šolskih knjig 300.000 Din podpore, so začeli graditi Učit. konvikt, ki je domala že dovršen. Glavno prizadevanje je obstojalo v tem, da obdrži poverjenišтво svoje dosedanje pozicije. Na raznih mestih ni organizacija tako zastopana, kot bi morala biti. Zlasti velja to za namestitelno komisijo. Vsled nepačnega tolmačenja zakona je izgubilo učiteljstvo v Zagrebski in primorsko-krajiški oblasti pravico do brezplačne kurjave, dasi ravno je rešil državni svet povoljno to vprašanje. Šolski nadzorniki naj bodo stalni. Obrtne in trgovske nadaljevalne šole naj ostanejo v rokah osnovnošolskih učiteljev. Krajevni šolski odbori ne delujejo točno po predpisih. Poverjenišтво deluje živo ob vsaki priliki in se bori za učiteljske in stanovske pravice.

Poverjenišтво splitsko

za Dalmacijo je delovalo predvsem na okrepitvenju organizacije. Od vsega dalmatinskega učiteljstva je včlanjenih v UJU 2/3. Mlajše učiteljstvo slabo pristopa v organizacijo. Učiteljski dom je na čisto trgovski bazi in nima s poverjeništvom nikakega stika. Za članstvo izdaja poverjenišтво list »Pokret«. Okrajna društva so razpravljala o pravilih UJU. Pravila za poverjenišтво še niso sestavljena. Uprava je razdeljena na organizacijski, pravni in ekonomsko-finančni odsek.

O sarajevskem poverjeništvu

ne morem podati popolnega poročila, ker okrajna društva še niso poslala svojih poročil, predlogov in zaključkov svojem poverjeništvu, delovalo je na okrepitvenju organizacije in ustanovilo nekaj novih okrajnih učit. društev. Nekateri člani zahtevajo ustanovitev oblastnih učit. društev, drugi žele sekcije, tretji samostojna okrajna učit. društva. Zato je treba čimprej donesti nova pravila in uvesti strogo disciplino. V začetku leta je pozvalo poverjenišтво društva, naj razpravljajo o reorganizaciji UJU, o pravilih in Učit. domovih. Poverjenišтво je pokrenilo vprašanje izdajanja lista: »Arhiv za bosansko-hercegovsko učiteljstvo«. Doslej so izšle 3 številke. Razmere med učiteljstvom in stanovskim pogledu niso rožnate. Poverjenišтво predlaga za vse ono učiteljstvo, ki se noče včlaniti v UJU, »črno knjigo«.

Nova pravila UJU.

Za nova pravila hrani naš arhiv mnogo spisov, mnogo načrtov in dobrih idej, ki pa žal še niso našle razumevanja na jugu.

Zadnji projekt ima učiteljstvo pred seboj, odsek pokrajinske skupščine ga bo imel v pretresu, ki lahko da delegatom za mariborsko glavno skupščino še podrobna navodila.

Temeljno načelo za nas mora biti, da v interesu dobre organizacije ne damo okrniti poverjeništvu, se ne podvržemo nezmišelnemu in škodljivemu centraliziranju in zahtevamo taka pravila, da ne bodo poverjeništvu po njih ovirana v svojem delu in razmahu.

Projekt šolskega zakona.

V letošnjem letu smo dobili nov projekt šolskega zakona, ki sam na sebi ni slab. Bil bi eden najboljših od vseh dosedanjih projektov.

Poverjenišтво ima izdelan elaborat svojih predlogov, ki jih je deloma že, deloma jih pa bo še predložilo merodajnim krogom.

Zadnje čase je bil projekt pred ministrskim svetom. Kakor smo čitali v »Narodni Prosveti« so pa poedini ministri osporavali temeljne zahteve učiteljstva, tako n. pr. 32 letno službeno dobo, 1 grupo II. kategorije itd. Za enkrat je stopila aktualnost šolskega zakona v ozadje in ne pride pred to skupščino.

Naš tisk.

Pokrajinska skupščina v Kranju je dala poverjeništvu mandat za izvedbo vseh smernic, ki jih je razvil v svojem referatu »Naš tisk« tov. Ribičič. Dočim je Mladinska Matica popolnoma realizirala svoj program in izdala publikacije o kresu, se smer pri Popotniku in Zvončku ni izpremenila. Obširno je govoril o tisku na seji širjega sosveta tov. Dimnik. Po stvarni debati je sklenil širji sosvet, naj se s preuredbo Popotnika in Zvončka počaka, ker bosta praznovala prihodnje leto 50 oziroma 30 letnico svojega obstoja. Vsi smo si pa edini, da je preosnova pri obeh neobhodno potrebna. Odvisna pa je največ od dobrih sodelavcev. Čim prej se izvede, tem bolje za ugled lista. O Popotniku je poslal posebno poročilo za pokrajinsko skupščino njegov urednik.

Slovenska šolska Matica

je imela občni zbor 4. aprila t. l. Z izidom volitev naša organizacija ne more biti popolnoma zadovoljna, ker sedi v odboru premalo zastopnikov osnovnošolskega učiteljstva, čeprav tvori to glavni kader članstva. Publikacije ne odgovarjajo današnjim potrebam učiteljskega stanu. Naša zahteva je, da bodi na obnem zboru SSM navzočega čim več članstva. Zato naj se vrši občni zbor ob času pokrajinske skupščine. Izpremenene naj se pravila in prilagode današnjim prilikam. Stališče organizacije smo tolmačili novemu predsedniku v posebnem pismu.

Centralna knjižnica.

Centralna knjižnica UJU šteje 1786 inventarnih števil z 2536 zvezki. V letošnjem šolskem letu se je knjižnica pomnožila za 56 inv. števil, ki izvirajo po večini iz recenzijskih izvodov »Učiteljskega tovariša«. Štiri knjige so bile kupljene za OIO. Knjižnice se poslužuje več tovarišev v študijske svrhe in je bilo v letošnjem šolskem letu izposojenih in deloma že vrnjenih 135 del. Ker je mnogo važnih knjig, ki so pa nevezane, bi bilo potrebno, da se nakaže knjižnici enkratni znesek 3—5000 Din za vezavo knjig, a obnem nakaže vsaj 1500 Din letno za nabavo najvažnejših novih knjig.

Učiteljska tiskarna.

Učiteljska tiskarna je gospodarsko podjetje, v katerem bi morala imeti naša organizacija vso zaslobo. Prizadevali smo si, da bi postala popolnoma last organizacije. Naš trud pa je bil brezuspešen. Odločilni faktorji so bili nasprotnega mnenja. Zato smo svojo namero opustili in stopili s tiskarno samo v trgovsko stike. Pogodbo smo dostavili vsem društvom.

Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru.

Oba sta si postavila za svoj cilj čimprej zgraditi lasten dom, ki naj bi služil organizaciji ter sprejel pod svojo streho srednje in višje šole obiskujočo učiteljsko deco. Premoženje Učiteljskega doma v Ljubljani znaša 473.121 Din, onega v Mariboru pa 324.090 Din. Premoženje obeh se množi s prostovoljnimi prispevki članstva in z gospodarsko akcijo. V tej se medsebojno podpirata, zato priporočam stanovsko zavednemu učiteljstvu, da ne zavrača pošilk in ponudb, ki izhajajo iz drugega področja. Učiteljski konvikt v Ljubljani se je 5. maja t. l. preosnoval v zadrugo z omejeno zavezo. Delež znaša 100 Din z enkratnim jamstvom. Doslej je podpisanih nad 300 deležev. Omenim naj tu, da sta prejela oba doma iz čistega dobička 1927 biv. drž. zaloge šolskih knjig in učil v Ljubljani 30.000 Din, ozir. 15.000 Din. Stanovska dolžnost velela nam vsem, da izdatno podpiramo svoja domova.

Učiteljska Samopomoč v Sloveniji.

O njej ne bom izgubljal besed. Povdarjam samo, da je najboljša organizirana gospodarska učiteljska ustanova, ki izplača takoj po smrti članovi posmrtnine tolikokrat po 5 Din, kolikor članov šteje društvo na dan članove smrti. Za člane sprejema učitelje in profesorje, njih sosproge in vdove ter učitelje javnih in zasebnih šol v Sloveniji. Pri glasnec ne sme biti starejši od 45 let in mora biti ob času sprejema zdrav. Kdor želi pri-

stopiti, naj javi društvu predsedniku svoje ime, rojstne podatke, značaj, rojstni kraj, kraj bivališča in zdravniško izpričevalo. Ob sprejemu plača od 25 do 74 Din (po starosti). Za vsak smrten slučaj plača 5 Din in enkrat v letu za upravne stroške in za rezervni fond 6 Din. Danes šteje društvo 2250 članov, posmrtnina pa znaša 11.250 Din. Učiteljska Samopomoč vrši svojo dolžnost nevsiljivo in na tovariški način. V nas samih si iščimo opore, pomagajmo drug drugemu, Učit. Samopomoč naj bo res prava samopomoč za vse tovariše in tovarišice.

Zveza državnih nameščencev.

Delovanje Zveze drž. nameščencev se je v prošlem letu v glavnem usmerjalo na grupacijo sil, ki bi dale Zvezi na znotraj in na zunaj potrebnega razmaha.

Slo je pred vsem za čim boljše rešitve vprašanja, kako spraviti pod okrilje Zveze še vse one organizacije, ki so stale doslej izven njenega okvira in ki so skušale urediti vsem drž. nameščencem skupne zadeve z lastno močjo.

Zvezi se je pregrupacija bojnih sil na osnovi izpremenjenih pravil do izvestne mere posrečila, in vse večje organizacije, med temi v prvi vrsti naša, so ji nudile dovolj moralne in materialne podpore.

Udeleževanje naše Zveze na zunaj torej ni bilo večkrat kronano z uspehom radi tega, ker se Glavni Savez v Beogradu ni v prvi vrsti sam preustrojil, ni pa seveda tega zahteval tudi od ostalih pokrajinskih Zvez, vsled česar je ostalo prizadevanje naše Zveze več ali manj glas vplojočega v puščavi.

Zivljenjska moč Zveze pa se je zlasti odražala v urejevanju vsem državnim nameščencem skupnih zahtev.

Poseben njen odsek je v vseh detaljih predelal činovniški zakon ter so bile v obširnem elaboratu, ki ga je predložila Zveza vsem ministrstvom in Glavnemu Savezu, do gotove mere vpoštene tudi naše specialne zahteve.

Zveza se je zavzemala za to, da se uradniškemu zakonu prizna polna veljavnost in da se ukinejo vse določbe finančnih zakonov, ki so bile in so še danes uradniškemu zakonu na škodo.

Borila se je za stalnost in neodvisnost drž. nameščencev.

Zahtevala je izpremembo novega davč. zakona, ki je nad vse težko pogodil drž. nameščenca. Vodila je borbo za izplačilo razlik, ki nam pripadajo po čin. zakonu za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924, zahtevala je likvidacijo vseh državnih obveznosti iz prejšnjih let in ponovno restitucijo pod krinko takozvanih poplav leta 1926 reduciranih draginskih doklad.

Za podaljšanje stanovanjskega zakona je zbrala obsežno statistično gradivo.

Zahtevala je brezplačno lečenje državnih nameščencev v državnih in samoupravnih bolnicah po čl. 112. uradniškega zakona in njih fakultativno zavarovanje v slučaju bolezni in nezgod.

Ker je novi stanovanjski zakon najemnine valoriziral v mnogih primerih preko zlate valute, je predlagala 13-kratno povišanje stanarine.

Revizijo uredbe o povračilu potnih in selitvenih stroškov je imela naša Zveza pri vsaki priliki v evidenci in je baš zdaj na tem, da privede to vprašanje do srečnega zaključka.

Prav tako je podprla našo zahtevo, da se z drž. nameščenkami omoženim drž. nameščencem ne smejo krčiti draginske doklade.

Po vseh svojih močeh se je Zveza udeleževala kolektivne akcije, da se člena 123. in 139. ter zadnji odstavek člena 157. uradniškega zakona (predmeti na osebne prejemke, pridobitev pravice do polne pokojnine in uživanje pokojnine v inozemstvu) v polnem obsegu zopet uveljavijo in da se določba čl. 336. fin. zak. za leto 1928/29, ki razširja pokojninsko službeno osnovo od 10 na 15 let ukine.

Delovala je in še vedno stremi za tem, da se s členom 344. fin. zak. za l. 1928/29. predvidena revizija uradniškega zakona proširi tudi na vse drž. upokojece brez razlike.

Nastopila je ponovno proti zavlačevanju prevedbe kronskih penzij na dinarske.

Zahtevala je revizijo tolmačenja čl. 144. uradniškega zakona v tem smislu, da se prizna pravica do pokojnine tudi onim vdovam drž. upokojecev, ki so se poročile tedaj, ko so bili njih možje že v stanju pokojja.

Nadaljanja Zvezina akcija se je usmerjala na zahtevo, da se drž. upokojemcem z rešenjem z dne 7. oktobra 1924 odvzeta stanarina zopet prizna in da odredba čl. 152. uradn. zakona, ki določa, da se odreja količina penzije z istim odlokom, s katerim se uslužbenec upokoji, striktno izvaja.

Sama vprašanja torej, ki so vsem drž. nameščencem enako pri srcu, od katerih pa žal vsled neumevanja vladnih faktorjev, pa tudi vsled nezadostne organizatorne zavesti drž. uslužbenecv samih, do danes niti eno še ni dovoljno likvidirano.

Naše mnenje o Zvezi, ki se je poleg drugega postavila brez pridržka ob stran tudi našemu odporu proti najnovejšim persekucijam, proživša nam vso moralno podporo, je docela opredeljeno.

Zveza bo morala v najkrajšem času preokreniti pravce svojega delovanja tudi v vzgojno, ideološko smer ter iz svojega članstva napraviti to, kar danes še ni.

Pomen Zveze drž. nam. za učiteljstvo je posebno v tem, da dobimo potom nje stike z vsemi stavbami, državnega pravnika, kar služi naši organizaciji v oporo pri stanovsko-politiški borbi.

Na podlagi teh zvez nam je mogoče dobiti informacij, kako imajo posamezna

vprašanja urejena pri drugih strokah, kar nam služi pogosto za utemeljevanje in oporo naših predlogov in zahtev, ter vlog.

Z Zvezo se skupno borimo za skupne zahteve in interese vsega državnega uradništva.

Naš namen mora biti, da ne bomo skupno nastopali samo z ostalim državnim uradništvom, ampak tudi s privatnimi nameščenci in strokovnimi organizacijami drugih stanov, kadar bomo hoteli doseči kake skupne težnje. Kadar se bodo strokovne organizacije solidarno borile druga za drugo, če bodo ogroženi interesi in prava ene ali druge, tedaj bomo šele lahko rekli, da smo borbeno organizacija, ki je v stanu mobilizirati široko javnost v obrambo pravic sorodnih strokovnih organizacij in da ne bo nastopalo samo članstvo, ampak tudi široka javnost, če bo kdorkoli poizkušal nasilno kratiti pravice strokovnih organizacij.

Taka solidarnost se je pokazala posebno v zadnjem slučaju, ko je bila ogrožena državna svoboda in svoboda tiska naše strokovne organizacije.

Zveza drž. nam. je dala naši organizaciji na razpolago upravne in sodne juriste, ki so proučili zadevo s pravnega stališča ter nam dali pravno bazo za našo nadaljno borbo. Zainteresirala je za naš boj vse včlanjene organizacije, ki so se solidarizirale z učiteljstvom. Intervenerala je pri velikem županu, pripravljena je bila tudi osebno intervenirati pri ministrstvu prosvete, kar se je pa pozneje izkazalo za nepotrebno. Zainteresirala je za zadevo tudi činovniški kongres v Sarajevu, ki je sprejel resolucijo solidarnosti vsega drž. uradništva v državi z učiteljstvom.

Ker dobi sedanja Zveza drž. nameščencev tudi svoje poslovne prostore in pisarne v Učiteljski tiskarni, bo imela naša organizacija z njo še tesnejše stike in še več koristi.

Pravi pomen skupne in solidarne borbe vseh strokovnih organizacij se bo pokazal pa šele čez leta, ko bomo skupne nastope dobro organizirali.

Na tem polju ni potreba samo konsekvencega dela, ampak tudi trdne volje in vstrajnosti!

Preganjanje učiteljstva v prevaljskem okraju.

Kje tiči vzrok temu zlu, nismo mogli točno ugotoviti. Vemo le, da je prišlo orožništvo k nekaterim našim učiteljem ter izvedlo hišno preiskavo, ne da bi bilo pokazalo učitelju odlok oblasti, ki je odredila preiskavo. Čitalo je privatno korespondenco pri učiteljstvu. Ves postopek oblasti je proti čl. 11. in 17. ustave. S tem je oblast kruto žalila učiteljstvo in mu je jemala ugled pri ljudstvu. Rezultat vseh preiskav je bil negativen. V zaščito članstva je poverjenišтво storilo najenergičnejše korake ter obvestilo o protizakonitem postopanju slovenske poslanske klube in posamezne poslance, kakor tudi Izvršni odbor v Beogradu. Stavili smo v Učit. Tovarišu javno vprašanje g. ministru notranjih del, g. ministru prosvete, g. velikemu županu v Mariboru in g. sreskemu poglavarju v Prevaljah. Vsem smo poslali št. 23 Učit. Tovariša z dne 22. decembra 1927. O preganjanju učiteljstva smo poročali tudi na seji poverjenikov, ki se je vršila 18. decembra na Brodu ob Savi in na seji glavnega odbora v Beogradu 27. in 28. maja 1928. V kolikor smo poučeni je sramoten postopek prenehal. Če so pa bili kaznovani oni faktorji, ki so kršili ustavo in zakon, nam ni znano.

Disciplinska preiskava in tiskovna tožba proti predsednikom društev, poverjeniku in uredniku »Učit. Tovariša«.

Velika preizkušnja za našo organizacijo je prišla v letošnjem letu, ko so se pričele persekucije nad vodilnimi člani organizacije, ker so ti izražali voljo in razpoloženje članstva.

Najprej so prišli v disciplinsko preiskavo predsedniki društev, ko smo se zavzeli za referenta min. prosvete. Te preiskave še danes niso končane. Nekateri predsedniki so dobili službene opomine, ker so točno izvrševali društvene sklepe. Disciplinski senat v Ljubljani je zahteval okrožnico poverjeništvu v tej zadevi. Poverjenišтво te okrožnice se nati ni izročilo, ker je hotelo varovati društveno avtonomijo. Ugledni upravni juristi pri Zvezi državnih nameščencev so stali ob strani poverjeništvu in dajali materijal za obrambo na razpolago. Ti so izrekli pravno mnenje, da disciplinski senat in ne druga oblast, izven politične, nima pravice vmešavati se v interese avtonomne pravice društev. Edino ako društvo prekrši svoj delokrog, ima pravico poseči vmes politična oblast in razpusti društvo.

Našim društvenim prednikom, ki so stali neomajno na braniku obrambe naših stanovskih pravic, smo dolžni izreči na skupščini priznanje in zaupanje v imenu celokupnega učiteljstva.

Slične stvari so se dogajale tudi pri šumarskem in Udruženju jugoslov. nacionalnih železničarjev. Tudi tam so bili člani ključani na odgovor zaradi društvenih ukrepov. Vodilni član železničarske organizacije je bil za nekaj časa celo odstavljen iz službe.

Zeležo se preizkuša v ognju, ljudi v borbi! Tako je tudi naša organizacija postavljena preizkušnji v borbi.

Prvi je sledila druga! »Udari pastirja in čreda se bo razkropila.«

Ker sta izvrševala sklep organizacije, sta prišla v disciplinsko preiskavo poverjenik UJU in urednik Učiteljskega Tovariša. S tem je učiteljstvo začutilo, da se jemlje svoboda izražanja naši organizaciji, ki je zajamčena vsem društvom po ustavi in društvenem zakonu. Tudi v tem pogledu so nam prišli na pomoč ugledni juristi Zveze drž. nameščencev.

Slučaj je bil namreč težje npravi, ker se je klical na odgovor disciplinski kom potom predsednika organizacije kot predstavnika lastništva in urednika Učiteljskega Tovariša zaradi zaved, ki so bile objavljene v listu. Če bi se nadaljevala ta praksa, potem se splohjenja vsaka svoboda in vsaka kritika za državno uradništvo, njega organizacije in liste. Tudi v tem pogledu je priskočila Zveza drž. nameščencev na pomoč z odličnimi sodnimi juristi. Smelo lahko trdimo, da smo stali v obrambi na višku.

Disciplinski preiskavi so sledili uradni popravki od oblasti v Učiteljskem Tovarišu. Vse učiteljsko je bilo pa presenečenje, ker je ljubljanski prosvetni oddelek popravljal slučaje, ki so se vršili izključno v mariborski oblasti. S tem je bila uredniku odvzeta možnost odgovora na popravke, ker bi ga po najnovejši praksi v zmislu čl. 92 čin. zak. zopet klical disciplinski na odgovor, če bi priobčil kako zavrnitev popravkov.

Ob priliki seje Glavnega odbora UJU smo dokazali zadevo na licu mesta v Beogradu. Uredili smo zadevo zadovoljivo.

V največje presenečenje pa je sledila čez mesec dni po tem še tiskovna tožba, ki je bila povzročena sicer na podlagi starega naloga iz Beograda od ljubljanske oblasti.

Ob tej priliki smo videli, da imamo mnogo prijateljev. Oglasile so se vse učiteljske organizacije v državi. Glavni odbor UJU je bil solidaren, vsa poverjenjstva UJU solidarna, tudi učiteljske organizacije izven UJU so bile solidarne, tisk vseh učiteljskih skupin je bil solidaren in je prinašal članke o tem; Zveza državnih nameščencev je bila solidarna, z njo so bile solidarne z učiteljskim vse včlanjene strokovne organizacije, enako je bil solidaren njen tisk in Činovniški Savez v Beogradu, ki je dal temu duška na kongresu v Sarajevu; solidarni so bili jugoslovanski nacionalni železničarji, ki so z največjo verno zasledovali našo borbo in jo s simpatijami spremljali v svojem časopisu, lahko rečemo, da tudi širša javnost z verno in pozornostjo sledi naši borbi.

Sreska društva so častno izvršila svojo dolžnost in podprla vodstvo organizacije v borbi za skupne interese. Pred sklepom naj še omenim kako idealne borbe imamo na svoji strani s citatom iz pisma g. dr. Jakoba Štefančiča iz Beograda, ki smo ga naprosili za zastopstvo našega poverjenjstva v Beogradu, ki pravi: »Glede mojega računa, o katerem mi pišete, Vam končno še omenim, da mi služi le v čast, da morem zastopati Vaše Udruženje, ki se tako težko in odločno bori za svojo vzvišeno idejo in ker uvidevam, da Vam je za končni uspeh potrebna vsaka prava, smatram zastopništvo kot častno zadevo.«

Končam to temno točko naše organizacije z izjavo, da hrani organizacija arhiv dokumente, ki bodo zgodovini pričali o vsem, kar se je godilo nad organizacijo in njenimi voditelji v času, ko je strnjeno branilo učiteljsko svoja stanovska prava. Vkljub razočaranjem ne izgubimo idealizma in trdne vere, da bo stanovska ideja učiteljskega zmagala in premagala vse zapreke, ki so ji zadnji dogodki morda šele začetek. Tudi poedinci, ki morda krenejo v stranpot ali se morda popolnoma izgube, nas ne uverijo o nasprotnem.

Imenovanje oblastnega šolskega nadzornika za ljubljansko oblast.

Vzporedno z gornjo zadevo je šlo vprašanje oblastnega šolskega nadzornika za ljubljansko oblast. Sprva je bila vsa borba usmerjena v to smer, da se je forsiralo od prosvetne uprave nameščenje profesorja, od UJU pa osnovnošolskega učitelja.

Poverjenjstvo je predložilo prosvetni upravi in UJU predlog, kakor so ga sprejeli predsedniki društev na svojem tozadevnem sestanku. Drugih korakov poverjenjstvo ni storilo v tej zadevi, kakor da je naročilo svoji centrali, naj čuva da ohrani osnovnošolsko učiteljsko svojo posest. Gospod prosvetni inspektor dr. Capuder je deputaciji pov. UJU odklonil predlog ter vztrajal na imenovanju profesorja na to mesto.

Ko je bil pov. Andrej Skulj imenovan za vršilca dolžnosti oblastnega šolskega nadzornika, je pričela proti njemu disciplinarna preiskava, dasi je samo formalni predstavnik lastništva lista, ker to zahteva zakon in celo v tiskovno tožbo se ga je vtislilo vmes. Ako bi bil sprva imenovan sedanjí nadzornik, bi bilo za organizacijo stališče lahko in z velikim zadoščenjem bi pozdravilo učiteljsko zmago osnovnošolskega zastopnika proti nasprotnemu delujočim silam.

Tako je pa položaj težji, ker je videti, da gotove sile delujejo še vedno na to, da v vsakokratni politični konjunkturi izrabljajo položaj za imenovanje svojih političnih pristašev. Drugi so odvrnjeni v stran, četudi je njih strokovna sposobnost neoporečna. Do čistega strokovnega principa in uveljavljanja strokovne sposobnosti je še daleč.

Tudi v lastnih vrstah moramo grajati, če tovariši domnevajo, da je v gotovi konjunkturi dana pravica le njihovim političnim soimisljenikom do zasedbe poedinih mest. Iz tega je razvidno, da še niso prožeti stanovskega duha in nove smeri ter jih omami moment — konjunktura nasproti načelom, na katera pozabijo. Takim tovarišem moramo vso odgovornost prepustiti samim, ker organizaciji izbijajo sami orožje iz rok za obrambo načelnega stališča ob drugih prilikah.

Pa ta prehodni štadij nas ne sme napraviti malodušne in nam ne sme vzeti vere v naša načela. Vse je minljivo — načela pa so trajna!

V posebno zadoščenje sta nam znana dva slučaja, ko sta dva tovariša gladko odbila ponudbo strankinih kurtežev, ki so jim

prišli ponujati nadzorniška mesta, da bi izmenjali dva nadzornika. Tema tovarišema vsa čast in spoštovanje; ona pojmuje prav deklaracijo!

Kadar postanejo izjeme pravilo, tedaj bo naš stan lahko ponosen sam nase!

Nisem navedel tu vsega dela v tem poročilu. Ako bi hotel to storiti, moral bi napisati skoro knjigo. Lahko pa razvidite, da smo postopali v smislu smernic, ki nam jih je zahtevala pokrajinska skupščina v Kranju. Ako nismo mogli vsega doseči, je vzrok to, ker je sprejet program preobširen. Treba bo več let, da ga popolnoma realiziramo. Ko bo to izvršeno, bomo lahko rekli, da je naša organizacija duhovno popolnoma prerojena in sposobna vršiti po svojem članstvu med našim narodom svojo kulturno misijo.

Splošne vesti.

VPLIV LAJKOV NA UČITELJSKA IMENOVANJA.

Ministr. Prosvete
Kralj. Srba, Hrvata i Slovenaca.
O. N. Br. 50.575.
4. VII. 1928.

u Beogradu.
Dodatno k tuk. odloku O. N. Br. 21.617/25 po predlogu prosvetnega oddelka Vel. župana v Mariboru in na osnovi čl. 50. drž. šol. zakona z dne 14. V. 1869. odnosno 2. V. 1883.

odločujem da vstopita v komisijo za stalno nameščenje učiteljskega osnovnih in meščanskih šol pri Vel. županu ljublj. in marib. oblasti s pravico glasovanja po dva za stopnika šolskih občin, ki ju določi oblastni odbor.

Pomočnik ministra prosvete:
R. Jojić s. r.

Učiteljska imenovanja so bila vedno najbolj boleča rana na telesu učiteljskega stanu. Največ nasprotstev in največ škode je donesalo šoli in stanu kvarno reševanje tega vprašanja. Politični faktorji niso hoteli dati iz rok svojega vpliva pri učiteljskih imenovanjih. V zadnjem času se je strnilo vse pošteno učiteljsko, brez razlike strankarske pripadnosti in je pričelo resno delovati proti temu, da bi se delile učiteljske službe po strankarski pripadnosti, delovati pa je pričelo skupno vse učiteljsko tudi proti temu, da bi se sestavljale komisije za učiteljska nameščenja, ki bi že po svoji sestavi vzbujale predsodek, da najde v njih zaslonbo protekcijonizem in partizanstvo.

Strnjen učiteljski stan se mora boriti proti temu, ker zahteva interes stanu tako in je izdajica stanu oni, ki dela drugače!

Po prevratu so se nameščenja učiteljskega vršila v Sloveniji s strani višjega šolskega sveta.

Zakonito podlago za to je dajal avstrijski državni šolski zakon od 14. maja 1869, ki je s §§ 48. in 50. normiral nastavljanje učiteljskega, ter dokončni šolski in učni red z dne 2. maja 1883, v §§ 105., 109. in 110. Ti osnovni členi so imeli podrobno osnovo v deželnih šolskih zakonih za bivšo Kranjsko in Štajersko, odnosno Koroško, na podlagi katerih je posloval višji šolski svet kot pravi naslednik deželnih šolskih svetov.

Višji šolski svet je bil sestavljen na podlagi zakonitih določil, ki so veljala za bivše deželne šolske svete, t. j. §§ 37. in 38. dež. zak. za bivšo Štajersko od 8. februarja 1869 in §§ 38., 39., 40. in 41. dež. zak. za Kranjsko od 8. novembra 1912 ter je imel na podlagi teh tudi kompetenco učiteljskih imenovanj.

Ob uveljavljanju zakona o obči upravi ter zakona o oblastni in sreski samoupravi je bil pa višji šolski svet ukinjen, vsi posli istega pa so bili prenešeni na velike župane, odnosno prosvetne oddelke pri velikih županah.

Za učiteljska nameščenja so stopili izven veljave gornji zakoni, ker je med tem stopil v veljavo tudi zakon o civilnih uradnikih in državnih uslužbencih, ki je točno določal, da veljajo za uradniška — torej tudi učiteljska nameščenja čl. 52., 61. in 62. čin. zakona.

Na podlagi čl. 61. čin. zak. je ministrstvo prosvete izdalo uredbo O. N. br. 21.617 od 23. aprila 1925, s katero je določilo, da se v krajih, za katere ne velja čl. 35. srb. zak. o narodnih šolah iz leta 1904. izpolnijo učiteljska mesta po razpisu. Izbor kandidatov izvrši posebna komisija pri velikem županu, ki v zmislu čl. 62. čin. zak. izbere dvojico ter minister prosvete potrdi enega iz predloga. V komisiji so: veliki župan ozir. nam. prosv. inspektor, obl. šol. nadzornik za osn. šole, eden učiteljske osnovne šole in eden učiteljske meščanske šole.

Tako se je vršilo dosedanje nameščenje učiteljskega V koliko se je izvajal in v koliko kršil čl. 62. čin. zakona ni potreba posebe pojasnjevati. Še ta sestava komisije, sestavljena iz samih uradnikov, ni uživala zaupanja učiteljskega, kaj šele nova komisija, v kateri bodo lajki, kot izraziti zastopniki strank, ki jim bo še manj temelj za nameščenje čl. 62. čin. zak. in bodo gledali ter si prizadevali, da bodo gojili protekcijonizem, personalno benificijalno politiko in podeljevanje služb po strankarski pripadnosti. Da je to v veliko škodo šoli in učiteljskemu stanu, ki se počasi s tem demoralizira, tega ne pomislimo!

Temu se pač mora upreti strnjeno učiteljsko brez razlike politične pripadnosti.

Med tem je bila pa na podlagi čl. 148. fin. zakona za leto 1927/28. izdana zakonita uredba O. N. br. 28.038 od 2. maja 1927, o oblastnih in krajevnih šolskih odborih, ki vsebuje

popolnoma novo sestavo in nov delokrog oblastnim šolskim odborom. S to zakonito uredbo so izgubile popolnoma vso veljavo tozadevne določbe v starih zakonih, torej predvsem §§ 49. in 50. drž. šol. zak. iz l. 1869., §§ 105., 109. in 110. dok. šol. in učnega reda iz leta 1883. ter §§ 37. in 38. dež. zak. za Štajersko iz leta 1869. in §§ 38., 39. in 40. ter 41. dež. zak. za Kranjsko iz leta 1912.

Sklicevanje na § 50. avstr. šol. zak. »da morajo na podlagi tega sodelovati pri nameščitvah učiteljskega činitelji, ki šolo vzdržujejo«, je brez vsake pravne podlage, ker so z uredbo o oblastnih šolskih odborih gornji členi razveljavljeni in je taka zahteva tudi neupravičena, ker uredba o oblastnih šolskih odborih, ki so edini pravni nasledniki bivših deželnih šolskih svetov, ne predvideva tem nikake kompetence pri učiteljskih nameščitvah. Namestilne komisije niso pravni nasledniki dež. šol. svetov in zato sklicevanje na § 50. avstr. šol. zak. pri njih ni opravičeno.

Neopravičena je pa ta zahteva, da sodelujejo lajki pri nameščitvah učiteljskega tudi zagradel, ker se to ne vrši pri nobeni drugi stroki državnega uradništva in bi se po tej logiki moralo zahtevati tudi sodelovanje lajkov pri nameščitvah sreskih poglavarjev, sodnikov, postarjev in železničarjev in vseh drugih državnih uradnikov. Da to ni niti v interesu službe in ne v interesu šole ali stanu, je jasno! Nešteto slučajev in vsa zgodovina učiteljskega stanu kaže, da pritegnitev lajkov k imenovanjem učiteljskega ni bilo v interesu šole in ne učiteljskega stanu. S tem se je zanašal le protekcijonizem in partizanstvo v učiteljska nameščenja, kar je čisto — ne samo vznemirjalo — ampak celo sistematično demoraliziralo in korumpiralo delo učiteljskega stanu.

Zato mora učiteljsko brez razlike strankarske pripadnosti zaklicati: lajške roke proč od učiteljskih imenovanj, ne uvajajte še več protekcijonizma in partizanstva v učiteljsko službo, če hočete dobro šoli, narodu in državi! Ne odrekamo pa v zmislu moderne demokracije sodelovanja naroda pri drugih vprašanjih, ki zadevajo šolo — čemur je v polnem obsegu ugodeno z uredbo o krajevnih in oblastnih šolskih odborih.

Na gospoda ministra prosvete apelira javno slovensko učiteljsko, da iz gornjih tehtnih razlogov in argumentov svojo uredbo o lajskem vplivu na učiteljska imenovanja razveljavi ter svojo uredbo O. N. br. 21.617 od 23. aprila 1925 izpremeni toliko, da bodeta sodelovala v namestilni komisiji vedno skupno oba zastopnika učiteljskega, ki naj ju učiteljsko samo izvoli v namestilne komisije po načinu, kakor je bil predviden za izvolitev strokovnih drugov v disciplinske senate. Učiteljski zastopniki naj imajo pravico podati tudi svoje oddvojeno mišljenje, ki ga ob utemeljenih razlogih g. minister upošteva. Kakor za Hrvatsko naj se tudi za Slovenijo osnuje centralna komisija za nameščenja, v kateri naj ima slovensko učiteljsko — enako kot hrvatsko — svoje izvoljene zastopnike.

To je minimalna želja slovenskega učiteljskega do g. ministra prosvete, ki je izvedljiva z enostavno izpremembo uredbe O. N. br. 21.617.

Interes šole in stanu zahteva, da UJU krepko zastavi v tej smeri svoje sile in da stoji v lastnem interesu učiteljsko strnjeno za organizacijo!

— Današnje tajniško poročilo naj delegati prečitajo še pred pokrajinsko skupščino, ker ga tam tajnik ne bo čital in se bo vršila debata o njem na podlagi tiskanega poročila. Današnjega »Tovariša« in onega s pravili UJU naj prinesejo delegati s seboj na skupščino v Celje.

— Prispevki aktivnih in upokojenih drž. nameščencev za Zvezo nabavljajnih zadrug. Delegacija ministrstva financ za Slovenijo razglašala uradno: Po nalogu ministrstva financ, generalne direktorije državnega računovodstva z dne 27. junija t. l. DR br. 83.298 se bodo v zmislu čl. 14. uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o nabavljajnih zadrugah drž. uslužbencev in o zvezi teh nabavljajnih zadrug (»U. list« št. 187/53 ex 1928) oziroma v zmislu čl. 1. uredbe o zvezi nabavljajnih zadrug z dne 5. decembra 1920 (»U. list« št. 29/9 ex 1921) izza julija t. l. dalje v 36 enakih mesečnih obrokih za Zvezo nabavljajnih zadrug odtežali prispevki, in sicer po 5 Din na mesec od prejemkov vseh ostalih oseb, omenjenih v čl. 1. drugocitirane uredbe. Med slednje spadajo vsi zvaničniki in služitelji ter vse osebe, ki prejemajo podporo ali pokojnino iz državne blagajne. Računovodstvo finančne delegacije in vsem njegovim odsekom je naročeno, da prično takoj z odtežanjem prispevkov. — Za delegata: Spindler. — Ker smo tik pred pokrajinsko skupščino, prepuščamo njej, da govorijo zbrani delegati v imenu celokupnega učiteljskega v tej zadevi.

— Ker smo ponovno čuli, da oblastni šolski odbor izvršuje disciplinske preiskave pri šolskih upraviteljih, prosimo vse prizadete šolske upravitelje, da to v lastnem interesu točno in brez vsakih pretiravanj poročajo na poverjenjstvo, ki bo storilo primerne korake, ker učiteljsko nikakor ne more priznati oblastnega šolskega odbora kot upravičeno disciplinsko oblast za kake preiskave proti učiteljski — pa bodisi tudi če so v zvezi s krajevnimi šolskimi odbori.

— IV. redni občni zbor Zveze društev kmetskih fantov in deklet v Ljubljani. Dne 10. junija 1928 se je vršil IV. redni občni zbor Zveze društev kmetskih fantov in deklet v vrtnem salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti 16. Na občnem zboru je bila poleg drugih sprejeta sledeča resolucija:

cija: »Občni zbor društva kmetskih fantov in deklet pozdravlja idejni pokret med slovenskim učiteljskim, ki teži za tem, da približa učiteljsko narodu in ga napoti k smotrenemu izvenšolskemu delu. S tem delom, predvsem z ustanavljanjem kmetskih in gospodarskih nadaljevalnih šol, fantovskih in dekletskih krožkov, s sodelovanjem pri gospodarskih in prosvetnih ustanovah in društvih, naj pomaga učiteljsko našemu kmetskemu ljudstvu pri njegovem prizadevanju po boljši splošni in strokovni izobrazbi in izboljšanju njegovega gospodarskega položaja. Pozdravljamo ta stremeljenje učiteljskega zlasti še zato, ker hoče učiteljsko družiti s tem k skupnemu, pozitivnemu delu ves narod tam, kjer je to skupno delo nele možno, ampak iz narodnih in gospodarskih razlogov tudi nujno potrebno. — Pozivljamo svoje članstvo, da približa z razumevanjem tem stremeljenjem našega učiteljskega nasproti in da se radevolje odzivi njegovega vabilu in pozivu v zadevah, ki merijo na popolnitev splošne in strokovne izobrazbe kmetske mladine. Pozivljamo pa tudi učiteljsko, da se odzove prošnjam naših društev za pomoč pri izobraževalnem in vzgojnem delu, ki ga skušajo vršiti naša društva. Pri tem vzgojnem delu naj se polaga največja važnost na to, da se razvija med narodom tako razpoloženje, da bo mogoče sodelovanje med vsemi stanovni za gospodarsko in s tem kulturno povzdigo vsega naroda na podlagi interesov temeljnega sloja tega naroda, to je kmetskega sloja, predvsem pa malega kmeta. Vzgojo v tem socialnem duhu smatramo za predpogo skupnega in pozitivnega dela tam, kjer je to delo možno in nujno potrebno.«

— Likvidacija Edinstva. Učiteljsko društvo »Edinstvo« za novomeški srez je na občnem zboru dne 23. junija likvidiralo. — S tem je izvršena likvidacija vsega »Edinstva«, izvemši radovljiškega okraja.

— Obmejno šolstvo. Zelo razveseljuje dejstvo je, da naš stanovski list v zadnjem času prinaša več člankov o obmejnem šolstvu. To je znamenje, da ni vse v redu. Mi vsi premalo cenimo pomen in smoter obmejnega šolstva. Če pa se kateri upa kaj pisati o tej zadevi, je kmalu osovraženi ali pa njegov glas je »glas vpijočega v puščavi«. Prav potrebno je, da bi večkrat izšli članki v stanovskem glasilu o naših obmejnih šolah. Da celo potrebna je v našem glasilu posebna rubrika »Obmejno šolstvo«. V tej rubriki bi se moralo vse, kar ovira napredek teh šol ne glede na osebo, politiko, brez pardona bičati. Iz vsega tega sledi, da učiteljsko samo — močna edinstvena organizacija bo rešila obmejno šolstvo državi in učiteljsku v prilog. Članek v »Učiteljskem Tovarišu« z dne 21. junija 1928, št. 49. nam pove marsikaj, kar si človek ne bi mislil, da je sploh mogoče pri nas. Govori o razmerah v Prekmurju, kar pa se lahko zgodi nekoč tudi pri nas kje na bivšem Štajerskem ali Koroškem. Ta članek pa nam tudi razkriva, da so res neke tajne sile, ki delujejo proti procvitu naših obmejnih šol. Kako je sploh mogoče, da so pri nas take razmere? Odgovor je lahak. Po 10-letnem osvojenju nimamo še osnovnošolskega zakona, ki mora tudi enkrat urediti to prepereno vprašanje. Dosedaj so izšli nekateri dobri odloki, ki urejajo razmere na obmejnih osnovnih šolah. Izšla pa je tudi naredba, ki pa se hvala Bogu dosedaj pri nas še ni uveljavila. Naredba, ki pravi, da starši lahko sami določajo narodnost. Ta naredba se baje hoče uveljaviti tudi pri nas v obeh oblastih. Kakšne bodo posledice te naredbe? Po naši severni meji in pa po bivših nemškutarskih trgih se bodo na podlagi te naredbe zopet otvorili nemški razredi, v katerih se bodo nadalje vzgajali iz naših otrok — janičarji. To pa iz tega razloga, ker oni starši, ki so bili prej v nemških šolah po naših nasprotnikih zastrupljeni in so še, bodo zopet dali otroke v te nemške razrede. Naše matere bodo zopet rodile nemške oziroma madžarske otroke. Redili bomo zopet gade na lastnih prsih. Izgovarjali se bodo zopet nekateri z manjšinskim pravom. Kaj manjšinsko pravo! Da bi ga le vse države tako izvajale kakor mi. Manjšinsko pravo menda ja ne more zahtevati od nas, da bi v lastni državi janičarje vzgajali. Mi ne silimo, da bi Nemec postal Slovenec. Pravimo samo to: Roke proč od naše mladine, ki je in mora biti naša. Merodajne faktorje pa opozarjamo, naj te naredbe ne uveljavijo, ampak razveljavijo. Naša stanovska organizacija pa naj gleda, da se tudi v bodočem osnovnem šolskem zakonu uredi vprašanje obmejnega šolstva enkrat za vselej. Priporočljiva pa bi bila tudi v okviru poverjenjstva UJU Ljubljana anketa šolskih upraviteljev obmejnih šol s strani šolske oblasti vsaj enkrat v letu. Taka anketa bi gotovo razčistila marsikatero vprašanje, ker pregovor pravi: »Več glav več ve!« — Karel Jakopec, šolski upravitelj.

— Zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje. Minister za socialno politiko je na podlagi sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje in to za urade, kateri so letna poslovanja zaključili z deficitom. Takih uradov je za enkrat 13. Tudi za trgovsko društvo »Merkur« v Zagrebu se zvišajo prispevki. Nevarnost zvišanja prispevkov grozi vsem uradom, kateri bi v svojem poslovanju ne mogli vzdržati ravnotežja. Zato je važno, da tudi Slovenija budno pazi na problem zavarovanja. Zlasti je važno redno plačevanje prispevkov, katerega pa danes ni. — Prispevki so bili zvišani od 6 na 7%, odnosno od 6 na 6,5% in to od 1. julija 1928 dalje.

— Državni zavod za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani razpisuje natečaj za sprejem gojenk v šolo za sestre. Opozarja se na razpis v »Uradnem listu« št. 63/1928 s

pripombo, da imajo učiteljice v učni dobi olajšave, kar se tiče teoretičnega in praktičnega pouka. Podrobnejše informacije se dobe v označenem zavodu (Lipičeva ulica) vsak dan tekom dopoldneva.

— **25-letnica mature.** Pred časom sem izdal oklic glede praznovanja naše 25-letnice odkar smo se poslovili od XX. stoletne avite culture v Kopru. Do danes sem prejel le eno vprašanje! Zal, da nam je nova državna meja odtrgala tov. Kendo, Legišo, Škofa in Suca, da nam je zadržala v Trstu Čoka. Toda tukaj smo ostali. Nekaj nas pride na pokrajinsko skupščino v Celje in tam se pogovorimo o proslavi, za katero imamo v avgustu dve lepi priložnosti — t. j. na glavni skupščini v Mariboru 11.—13. avgusta ali pa o priliki II. izobraževalnega tečaja (20.—25. avg. t. l.). Ako nam je še kaj od lepih spominov, potem preživimo gotovo par veselih ur med seboj. Ako pa nam je zob časa še to zabrisal, potem ostanimo doma. Zato maturanti l. 1903. na noge in na veselo svidenje. O tem obvestite tudi zgoraj imenovane. — Mervič Anton.

— Na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani so se vršili od 5. do 13. junija pod predsedstvom univ. prof. dr. Nikole Radoja čiča kot ministrskega odposlanca zvestostni izpiti. K izpitu se je prijavilo 45 kandidatk, in sicer 44 rednih gojenk in 1 izredna kandidatka, ki ji je ministarstvo prosvete dovolilo polagati dopolnilni izpit v svrhu nostrifikacije zrelostnega izpita. Izpit je napravilo 37 kandidat, med temi devet z odliko; 8 kandidatkam se je dovolil ponavljalni izpit v jesenskem roku. Izpričevalo zrelosti so prejele gđne.: Amon Viktorija, Berglez Marta, Bezcljak Vida (z odliko), Brenk Marija, Bučar Nikolaja (z odliko), Čeh Ana, Dobnikar Ivana (z odliko), Dolenc Matilda, Erker Berta (z odliko), Gale Ana, Golob Franciška, Hlebec Marica, Jernejec Ivana, Kalan Veronika, Kocjan Angela, Koderman Milena, Köstl Ljudmila, Krušič Hilda, Matzele Marija, Merhar Feliksa (z odliko), Merhar Marija (z odliko), Mlakar Nada, Oražem Angelica, Pavletič Irena, Pizzulin Ana, Potokar Rafaela, Punčuh Julijana, Rihar Rozalija, Svetina Franciška, Segula Ivana (z odliko), Šetinec Daniela, Šiška Ana, Švigelj Marija, Tavčar Vlasta (z odliko), Torelli Ana (z odliko), Vrhovnik Marija, Zupančič Natalija.

Pokrajinska skupščina v Celju.

— **VIII. pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvu Ljubljana.** V zmislu čl. 18. pravil UJU sklicujemo VIII. pokrajinsko skupščino — poverjeništvu Ljubljana dne 20. in 21. julija 1928 v Celju. Dne 20. julija: I. Od 7. do 8. ure: Verifikacija mandatov ob vhodu v zborovalno dvorano. II. Od 8. do 9. ure: Seja širjega sosveta. III. Ob 9. uri: Otvoritev delegacijskega zborovanja. 1. Poročilo poverjenika tov. Andreja Skulja. 2. Poročilo tajnika tov. Josipa Kobala. 3. Poročilo blagajnika tov. Rada Gruma. 4. Volitev: a) gospodarskega odseka, b) šolskopravnega odseka, c) tiskovnega odseka, d) odseka za nadaljevalno šolstvo, e) odseka za samoupravno, f) odseka za izvenšolsko delo in šolsko reformo, g) odseka za pravila in event. drugih odsekov. IV. Ob 15. uri: Seje odsekov. Dne 21. julija: Ob 8. uri: I. Otvoritev zborovanja. 2. Poročila načelnikov posameznih odsekov. 3. Rešitve. Opomba: Skupščina bo zborovala v dvorani Celjskega doma, odseki pa v deški osnovni šoli. — Za poverjeništvu UJU — Ljubljana, dne 20. junija 1928. — Andrej Skulj, poverjenik. — Josip Kobal, tajnik.

Vsi udeleženci pokrajinske skupščine v Celju naj po dopisnici sporoče tovarišu Franu Rošu, učitelju v Celju, Lise 42, za katere dni žele prenočišče. Prehrana je poljubna.

Glavna skupščina UJU v Mariboru.

— **Letošnja glavna skupščina Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva** se bo vršila v dneh 11., 12. in 13. avgusta v Mariboru. Nastančen program zborovanja bomo objavili kasneje. Sedaj sporočamo le toliko našemu članstvu, da se Maribor z največjim veseljem pripravlja, da sprejme v svojo sredo ljube brate iz vseh pokrajin naše velike domovine. Radi bi, da bi vsi udeleženci glavne skupščine ponesli iz Maribora čim najlepše uspomene. Zato pa je važno sledeče: 1. Delegati in vsi, ki se nameravajo udeležiti glavne skupščine v Mariboru se morajo takoj in brez odlaganja prijaviti Učiteljskemu društvu Maribor, Koroščeva ul. 5/II., da zamore to pravočasno preskrbeti vse potrebno za stanovanje in prehrano. 2. Vsak udeleženec glavne skupščine v Mariboru se mora natančno držati navodil, ki jih bo dobil od pripravljalnega odbora za glavno skupščino, ker le tedaj lahko prevzame polno odgovornost. 3. Za vse kar ne veš in bi se rad informiral v Mariboru vprašaj v informacijskem biuro, ki bo ob prihodu gostov posloval na kolodvoru in v pivovarni Union, kjer se bodo vršila zborovanja. 4. Javite se že sedaj za izlete. Priporočamo peš izlet na Pohorje, višina 1100 m nad mestom Mariborom, 3 ure tja in 3 ure nazaj. Na Pohorju so planinske kočice z najboljšimi postrežbo. Pohorje je slovenski sv. Moritz. Lepi izleti z avtom so v Slovenske gorice, kjer raste dobro slovensko vinca. Poučen in veleslanin izlet je v Ruše, ki je dobilo leta 1914. ime mehi Beograd, ker so od tu skoro vso vas peljali v Graz kot politične zločince, ker so simpatizirali s Srbi — in od tu gre izlet dalje

5 UR DELA MANJ

če se ravnete po novi metodi, katero Vam priporoča Schicht

ŽENSKA HVALA

raztopljena v vodi odpravlja nesnago preko noči, drugo jutro pa se vzame za izkuhanje perila

SCHICHTOVO TERPENTIN MILO

Slovenska šolska matica.

(2. redna seja Slovenske šolske Matice.)

Vršila se je dne 17. junija t. l. v šoli na Ledini v Ljubljani. Vaznejši sklepi:

Rokopis prof. Valesa (Živalstvo in so-matologija) je pregledan, korektura izvedena; sklene se, da se ga sprejme v tisk. O tretji knjigi se na tej seji še ni moglo sklepati, ker ponudeni rokopisi deloma še niso pregledani, deloma ne predloženi.

Na poziv, da predložijo poverjenike (v smislu predloga poverjeništvu UJU), se je doslej odzvalo samo eno učiteljsko društvo. Kjer niso predloženi novi poverjeniki, smatra Slov. šolska Matica, da društvo zaupa prejšnjim in bo iste naprosilo za nadaljnje sodelovanje. Nekaj društev, ki sploh nimajo poverjenikov, pozovemo, da jih imenujejo. Poverjenike prosimo, da vpošljejo sezname članov do konca septembra, denar prve dni oktobra.

Glede honorarja se sklene, da bo Slov. šolska Matica vedno sklenila z avtorjem pogodbo; stroški za eventualne korekture rokopisa gredo na račun honorarja; pač pa se posebej izplačuje honorar event. referentom. Ugotavlja se, da prošnji »Odseka pov. UJU za šolsko reformo« za souporabo našega lokala in knjižnice v šoli na Ledini ni mogoče ugoditi. Razlogi: prostor v sobi je tako majhen, da nima v njej prostora nobena nova omara ali kak drug del pohištva; soba je brez peči in zato pozimi ni porabna; odsek UJU bi moral prevzeti soodgovornost za inventar lokala (predvsem zaloge knjig), kar je pa v danih razmerah težko izvedljivo. V zadevi knjižnice opozarjamo, da Slov. šolska Matica tačas nima nobenih drugih knjig kot lastna izdavanja; od teh pa odseku radevolje odstopa po 1 izvod, ako to želi.

Slovenska pedagoška književna društva naprosimo za medsebojno izmenjavo književnih izdaj; istotako »Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht« v Berlinu in »Mednarodni vzgojni biro« v Ženevi.

Odbor bo do prihodnje seje izbral nekaj aktualnih tem, ki bi prišle v poštev pri izdajanjih; te teme nato objavi, da bodo učiteljski lahko služile kot direktive za event. pisanje.

Nekaj važnejših zadev še se na seji ni končnoveljavno rešilo in še zato ni dozorelo za objavo. Tajnik.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Sklepi načelstvene seje z dne 19. maja 1928. 1. Vse dopise sprejema načelnik Jos. Lapajne v Cerkljah pri Kranju, ki daje navodila za njih rešitev tovarišici Malenškovi v Predosljah. Denarne zneske sprejema blag. tov. Josip Kobal v Ljubljani. Izplačila so dovoljena le po predhodnem dovoljenju načelnika. Tov. Mlekuž prevzame v gospodarstvo vse mobilno imetje U. K. (opravo, zemljevide, knjige, arhiv).

2. Sprejmejo se med člane vsi, ki so podpisali pristopnice do 19. maja 1928. (210).

3. Društveni predsedniki naj imenujejo poverjenike, ki bi vodili evidenco združnikov v društvenem območju.

4. Pristopnina (čl. 15. zadr. pr.) znaša 10 Din.

5. Podarjenih vsot in brezobrestnih posojil ne moremo vračunati v deleže, ker jih zadruga šteje med svoja aktiva in bi se s tem preveč obremenila.

Terjatve, ki se na razglas v »Uradnem listu« (objavljeno 22. maja 1928, štev. 1212) tekom štirinajstih dni ne priglasijo, zapadejo v dobro Učit. domu kot nasledniku Učit. konvikta.

6. Učiteljski dom vodi in nadaljuje vse gospodarske akcije njenega predhodnika U. K. in želi krepke opore vse organizacije.

7. Učiteljsko — zlasti članstvo — se naproša, da prejme javnih proslav osvobodjenja SHS nakloni Učit. domu in v ta namen uporabi po Konviktu izdane »Igrice«.

8. Pravila se objavijo v »Učit. Tovarišcu«. Ponatisi se razpošljejo vsemu članstvu in organizaciji UJU v razpravo.

Za Učiteljski dom v Ljubljani: Josip Lapajne, načelnik. Marija Malenškova, tajnica.

Samoizobraževalna akcija Pov. UJU.

II. IZOBRAŽEVALNI TEČAJ UJU POVERJENIŠTVA LJUBLJANA

se vrši neprekinjeno v dnevih od inkl. 20.—25. avgusta. Kraj (Ljubljana ali Maribor) določi letošnja pokrajinska skupščina. Udeležni kom-delegatom in delegatinjam izobraževalnih krožkov se povrnejo vsi potni stroški na tečaj in nazaj, preskrbi se jim brezplačno prenočišče ter cenena prehrana. Vsi, ki se javijo samostojno, naj naznanijo kateremu izobraževalnemu krožku pripadajo in če reflektirajo na prenočišče in prehrano. Tovariše sklicatelje prosimo, da nam takoj sporoče imena delegatov, in sicer v pozitivnem in negativnem slučaju. Kar se pa tiče organizacijskih ugodnosti nedelegatom, ki se samostojno, iz lastnega nagiba javijo k tečaju, bo pravočasno obveščen vsak posebe.

—oio Delo po krožkih:

359. Artiče: IV. 5. maja. Od 15 članov 10. Okrožnica poverjeništvu od 2. maja ter iz družboslovja.

360. Artiče: V. 2. junija. Od 15 članov 6. Iz družboslovja.

361. Vrhnik: II. 19. marca. Od 39 članov 3.

362. Vrhnik: III. 2. maja. Od 39 članov 16.

363. Sv. Tomaž: III. 14. junija. Od 11 članov 5. 8., 9. in 10. poglavje »Iz družboslovja«. Razgovor o ljudski higijeni, etiki in rodniškem življenju.

364. Braslovce: IV. in Vransko VI. skupno 6. junija. O zadnji okrožnici poverjeništvu.

365. Ptuj: VIII. 4. junija. Od 27 članov 9. Okrožnica poverjeništvu od 2. maja.

366. Žužemberk: VI. 21. junija. Od 28 članov 18. Tov. Koželjeva: »O kmetijskih nadaljevalnih šolah«. Tov. Hrovatova: »Spisje v delovni šoli«.

367. Moravce: IV. 20. maja. Od 11 članov 7. Iz družboslovja.

Nogavice, flor in svilene v vseh barvah. Največja izbira, najnižje cene. Pletenine, bluže, kravate itd. priporoča modna trgovina FR.M.ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul.7.

Miroslava Leitgeb, Ljubljana, Jurčičev trg 3. Izdelovanje ročnih in strojnih vezin. Predtiskarija — Zaloga DMC in vseh potrebnih za vezanje. —

Foto-aparate kupite najboljši pri Fr. P. Zajec, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Poizkusite „POPPAEA“ ustno in kolinsko vodo.

Mladinska Matica.

RAZPIS NAGRADE.

Mladinska Matica poverjeništvu UJU Ljubljana razpisuje nagrado 3000 Din (triti-soč dinarjev) za najboljšo povest (oziroma zbirko krajših povest) umetniške vrednosti, primerno tudi mladini. Obsegati mora 6 tiskanih pol v mali osmerki. Rokopis je predložiti najpozneje do 31. decembra 1928 Mladinski Matici pov. UJU v Ljubljani, in sicer z geslom in pisateljevim imenom v posebni kuverti.

Mladinska Matica si pridržuje pravico porabiti tudi nenagrajene tekmovalne rokopise proti običajnemu honorarju. Za nagrajeno delo se bo izplačal poleg nagrade še običajni honorar.

Mladinska Matica.

— Prava kava je strup. Gorje tistemu, ki se prepriča o tem, kajti bolni živci zagrejo življenje. Zato pije previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

Stanovska organizacija UJU

+ **PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 12. maja z bratskimi društvi iz Ormoža, Ljutomera in Čalkovca, v Ptuj.

Člani ptujskega učiteljskega društva so dočakali tovarišice in tovariše iz ormoškega, ljutomerskega in čakovskega sreza na kolo dvoru, odkoder so se podali v Društveni dom k manifestacijskemu zborovanju.

Tov. predsednik ptujskega učiteljskega društva je otvoril zborovanje s pristrnim pozdravom in dobrodošlico vsem gostom. Med temi so bili predsedniki bratskih društev, nadzornika gg. Karbaš in Gorup ter učiteljski veterani tov. Porekar, Kosi in Rajšp; tov. Ciril Hočevar iz Prekmurja ter tajnik poverjenstva UJU tov. Kobal.

Predsedstvo zbora je vodil tov. Rosina iz Ormoža.

1. **Situacijsko poročilo.** Ptujškega učiteljskega društva je 135 članov. Na zborovanju navzočih je bilo 94 učnih oseb. Nevečlanjenih v srežu je 13 učiteljev.

Podrobno situacijsko poročilo je podal tajnik poverjenstva UJU tov. Kobal.

Poročilo je podal po točkah: **Pravne in socialne razmere;** stanje organizacije; **organizacija tiska;** finančno stanje poverjenstva; **gospodarske ustanove;** naši domovi; **Slovenska šolska Matica;** knjižnice; **osebne zadeve;** pravila UJU; **načrt šolskega zakona;** **samoizobrazba učiteljskega;** **reforma šole;** **šolsko upravni odsek;** **odsek za Mladinsko Matico.**

Pri debati se je prečitala resolucija, katero je ponatisnil »Učit. Tovariš« z dne 18. maja in se je soglasno sprejela.

Debaterji so govorili o članarini za centralo, o Učit. domovih, o poverjenstvih in oblastnih društvih, o proračunu centrale.

Reforma šole. Po zaključni besedi referenta se je prešlo k referatu tov. Jele Prešena: Pojasnila o dekliških krožkih in nadarjenih šolah.

Tovarišica je razdelila snov tako, da je povedala, kaj naj uči učiteljica o tem predmetu v šoli, kaj izven šole; kako naj bo učiteljica za to stroko naobrazena in kako naj se interesira za organizacijo kmečkih žena.

V novem šolskem zakonu se močno poudarja kmetijsko-gospodinjiska smer pouka. Učiteljica bo morala biti sama zadostno poučena v tej stroki. Vršili se bodo 6-tedenski tečaji, katere naj učiteljice marljivo posejajo. Inozemstvo nam v tej smeri prednjači. Težavno je delo učiteljice v dekliških krožkih. Zahteva temeljite izobrazbe učiteljice.

Po državah inozemstva, zlasti v Nemčiji je organizacija kmečkih žena do podrobnosti izvedena. Pri nas ne znamo niti za prve početke. Dekliški krožki in kmetijsko-gospodinjiski tečajji bodo pravo torišče dela za podeželsko učiteljico. Le potem tega dela bo premosten prepad med deželo in mestom, le tako bo mogoče, da se žene, strnjene v enotno falango, uspešno bore za svoje pravice.

Izvenšolsko delo. Ta točka se ni obravnavala.

Slučajnosti. Zborovalci so soglasno sprejeli resolucijo učiteljskih društev, ki so zborovala v Ljubljani, glede osemletne šolske obveznosti.

V prihodnjem letu prevzame inicijativo za manifestacijsko zborovanje ormoško učiteljsko društvo.

Tov. predsednik Rosina izreka zborovalcem, referentom in debaterjem vsestransko zahvalo in zaključni zborovanje.

+ **UČIT. DRUŠTVO ZA ŠMARSKO-ROGAŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 16. maja 1928 v Rogaški Slatini.

Statistika. Število učiteljskega v obeh okrajih je 95. Število članstva 92. Na novo je pristopilo 6 članov. Število udeležencev 61, torej 64%.

Situacijsko poročilo. Predsednik tovariš Glinšek otvori zborovanje in pozdravi odposlanca Pov. UJU tov. tajnika Josipa Kobala. Prečita dole dopise. Odobri se predlog Pevskega zbora UJU ter obvestilo o letošnji pokrajinski skupščini v Celju.

Tajnik pov. UJU tov. Kobal pozdravi v imenu poverjenstva sporazum med učiteljskim našega okraja ter poda poročilo o delovanju pov. UJU ter o uspehih in stremeljenjih naše stanovske organizacije. Obravnava sledeča vprašanja: 1. Stanarina in kurivo. 2. Stanovnjanska zaščita. 3. Celibat učiteljc. 4. Izplačilo zaostankov. 5. Stanje organizacije. 6. Pristop meščanskošolskega učiteljskega k UJU. 7. Reforma delovanja učiteljskih društev. 8. Organizacijski tisk. 9. Finančno stanje UJU. 10. Plačanje članarine. 11. Učiteljska tiskarna. 12. Učiteljska doma. 13. Učit. samopomoč. 14. Fuzija šolske Matice s Ped. centralo. 15. Oblastne ali okrajne učiteljske knjižnice. 16. Kaj se godi? 17. Izprememba pravil UJU. 18. Anketa za šolski zakon. 19. Resolucija za 8-letno šolsko obveznost. 20. Samoizobrazba. 21. Reforma šole ter vtisi o mednarodnem učit. kongresu v Berlinu. 22. Gospodinjiske šole. 23. Izvenšolsko delo. 24. Šolski upravni odsek. 25. Mladinska Matica.

Predsednik tov. Glinšek izreče poverjenstvu popolno zadovoljstvo in zaupanje našega društva, posebno pa soglasnost društva z resolucijo glede 8-letne šolske obveznosti. Odbornik tov. Verk poda resolucijo v zadevi zadnjih dogodkov, ki je bila soglasno sprejeta.

Volitev delegatov za pokrajinsko skupščino v Celju in državno skupščino. Izvoljeni so bili: Bolle Franc, šolski upravitelj v Poničju in Miloš Verk, šolski upravitelj pri Sv. Križu tik Rog. Slatine; namestnika: Josipina Ahtik, učiteljica v Rog. Slatini in Anton Stefanciosa, šolski upravitelj v Donački gori.

Sledilo je še blagajnikovo poročilo ter predavanje tov. Verka: »Naš stan in njegov ugled«. Debaterji: Bolle, Kobal in Verk.

Šolska reforma. Predavanje o Lavtarjevih računih se je preložilo na prihodnje zborovanje.

Samoizobrazba. Vršila se je diskusija o potrebnosti študija liberalizma. Debaterji Verk in Bolle.

Izvenšolsko delo. Imenuje se kot poročevalca tov. Jos. Rakovšček, ki pozove članstvo, naj mu potom šol. upraviteljske pošlje poročilo tudi v negativnem smislu.

Slučajnosti. Ker radi pomanjkanja časa ni bil izčrpan dnevni red, se sklene oddržati še 6. zborovanje kot izredno, in sicer 9. junija 1928 v Rogaški Slatini.

Razpravljalo se bo med drugim o problemu ustanovitve oblastne knjižnice.

+ **CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 10. junija t. l. v Celju.

Situacijsko poročilo. Učiteljskega v okraju 165, članstva 160, udeležencev 69. Udeležba — zlasti iz Celja — bi kljub nedelji bila lahko boljša.

Po utemeljevanju tov. Volavška in obširni debati je bila — deloma proti 1 glasu — sprejeta resolucija, objavljena posebe.

Premotril se je proračun poverjenstva za l. 1928./29., priporočala se je štednja v nekaterih postavkah. Del prihrankov v proračunu naj bi tvoril stanovsko-obrambni fond. Kislingerjev predlog o novem načinu volitev v društvene odbore in v vodstvo poverjenstva je bil sprejet. Na podlagi književnega programa za bodoče leto je članstvo sprejelo sklep o obveznem pristopu k Slov. šolski Matici.

Delegatom za pokrajinsko skupščino so bili izvoljeni poleg tov. predsednika Gosaka tov. Volavšek (Jankovič), Zupančičeva (Zagarjeva), Sivka (Brinar), Roš (Hajnšek).

Samoizobrazba. Deluje vseh 7 krožkov. Sestankov je bilo 2—8, udeležba na njih 50%.

Reforma šole. O novih Lavtar-Černejevih računih je razpravljal tov. predsednik Gosak. Povdarjal je njene nove dobre strani. Po živahni debati je članstvo stavilo nekatere tozadevne predloge.

Tečajev za kmetijsko in gospodinjisko nadaljevalno šolstvo se udeleži tudi nekaj tovaršev in tovarišic v okraju.

Slučajnosti. Članstvo je odobrilo vrsto predlogov tov. Volavška in Roša za pokrajinsko skupščino, dalo delegatom nekatera navodila.

Mladinska Matica šteje v okraju 368 naročnikov = 7% šolske mladine.

+ **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 2. junija t. l. v Studenicah. Od 56 članov je bilo navzočih 54.

1. **Situacijsko poročilo.** Z radostjo pozdravi predsednik skoraj polnoštevilno zbrano članstvo, kar znači, da se tovariši zavajajo pomena naše organizacije. Posebno še pozdravi g. nadzornika Koropca in nadzornika Černeja ter novo pristopivši članici Levičarjevo in Urbančičevo ter čestita tovarišicam, koje so napravile usposobljenostni izpit. Nato poda poročilo o seji širjega sveta v Mariboru in o »Učiteljskem domu«. Članstvo se izreče, da ostanejo okrajne učiteljske knjižnice v okraju kot dosedaj. Društvo odobrava »črno desko« ter se izreče solidarno s tov. poverjenikom in urednikom. Vsaka krivica mora biti obelodanjena. Organizacija ne napada oseb, ampak brani le princip.

II. **Samoizobrazba.** Vsi krožki v okraju delujejo.

III. **Šolska reforma.** G. nadzornik Černež predava o Lavtarjevi računici. Predavanje je bilo prav zanimivo in zelo nazorno podano. Društvo v okraju sklene obvezno upeljavo Lavtarjevih računice.

IV. **Volitev delegatov za pokrajinsko in državno skupščino.** Za pokrajinsko skupščino se izvolita tov. Miloš Tajnik in tovarišica Gorjup Mara; namestnika tov. Strigl in Zinka Leben. Za državno skupščino tov. Živko Lojze, namestnik Živko Janko. Volitev knjiž. odbora: Tov. Feigl Otilija, Tajnik Miloš, Leben Zinka.

V. **Izvenšolsko delo.** O izvenšolskem delu poda utemeljeno poročilo tov. Logar Franja.

VI. **Slučajnosti.** Tov. blagajnik poda članstvu razna navodila in pojasnila glede članarine.

Sprejete resolucije so bile že objavljene v »Tovarišu« štev. 47.

+ **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo 6. redno zborovanje dne 25. junija t. l.

1. **Statistika:** Zborovanja se je udeležilo od 212 članov 56.

2. **Situacijsko poročilo** je podal predsednik Mlekuž. Poročal je o načrtu šolskega zakona ter o likvidaciji nekaterih društev »Edinstva«. Glede disciplinske preiskave proti poverjeniku Skulju in uredniku Dimniku je pojasnil, po izjavi pravnikov zakonito pot za uvedbo disciplinskega postopka, ker je s sedanjim preiskavo kršena svoboda tiska. — Sprejeta je bila posebna resolucija, ki izraža zaupnico obema tovarišema (objavljena na posebnem mestu v »Učiteljskem Tovarišu«).

3. **O gospodarskih zadevah organizacije** je poročal tov. Hreščak, ki je pojasnil načrt o »Učit. založbi«, ki naj bi bila posebna gospodarska ustanova vsega učiteljskega ter nekako matica za vse naše gospodarske panoge. — Nato se je vršila debata o proračunu poverjenstva. Sprejet je bil predlog glede reforme »Zvončka« in ustanovitve organi-

KRZNA

Bela krzna nimajo za okras sobe nobene vrednosti, če zares niso čisto bele barve.

Taka krzna čistite lahko zmešajte z »RADIONOM« brez velikega truda.

Napravite raztopino »RADIONA« v mrzli vodi in krtačite s to aztopino krznor v ravnih potezah.

Nato morate s čisto vodo dobro izprati, da izgine »RADION« in nesnaga.

Potem posušite krznor v blagi toplini, a nato ga okrtajte, pa bo kot novo in belo kot sneg.

Proračun za upravno leto 1928./29.

	Din	Prebitek	Primanjkljaj
	Din	Din	Din
1. Učiteljski Tovariš.			
Izdatki:			
52 štev. a 4 strani v 3300 izv. tisk	139.400		
poština	8.000		
dopisniki zunanjih listov	1.500		
uredništvo	9.600		
korektor, poročevalac in knjižničar	6.000		
uprava	12.400		
davki, pristojbine in opomini	3.100		
skupaj	180.000		
Kritja:			
2800 org. članov a Din 50—	140.000		
250 naročnikov a Din 60—	15.000		
inserati	38.000		
skupaj	193.000	13.000	
2. Popotnik.			
Izdatki:			
10 štev. a 3400 izv., 2 tiskovni poli	63.500		
poština	1.800		
sotrudniki	4.000		
uredništvo	5.000		
uprava	4.000		
davki, pristojbine in opomini	900		
skupaj	79.000		
Kritja:			
2800 org. članov a Din 30—	84.000		
500 naročnikov a Din 50—	25.000		
skupaj	109.000	30.000	
3. Zvonček.			
Izdatki:			
10 štev. v 3000 izvodi, 1½ tiskovne pole	48.600		
poština	1.200		
sotrudniki	5.000		
uredništvo	5.000		
uprava	4.000		
klišeji	8.000		
davek, koleki, opomini	1.200		
razni stroški uprave	2.000		
skupaj	75.000		
Kritja:			
2850 naročnikov a Din 30—	85.500	10.500	
4. Učiteljski naraščaj.			
Izdatki	12.000		
Kritja:			
2400 org. članov a Din 5—	12.000		
5. Samoizobraževalna akcija učiteljskega.			
Izdatki	12.000		
Kritja:			
2400 org. članov a Din 5—	12.000		
6. Potnine:			
5 sej ožjega sosveta	7.000		
3 seje poverjenikov	5.000		
1 seja glavnega odbora	5.000		
pokrajinska skupščina	8.000		
glavna skupščina	11.000		
potnine poverjenstva	5.000		
skupaj	41.000		41.000
7. Honorarji:			
honorar poverjeniku	4.000		
honorar tajniku	9.600		
honorar blagajniku	9.600		
referent obeh šolsko upravnih odsekov v Ljubljani in Mariboru	3.600		
skupaj	26.800		26.800
8. Razni stroški:			
poštne vrednote, koleki, obča poština	8.000		
telefon, kurjava, razsvetljava, čiščenje	4.000		
odpis deleža »Tuša« in drugi nepredvid. stroški	4.000		
članarina centrali Beograd	27.000		
skupaj	43.000		43.000
Kritja ad 6, 7, 8:			
2800 članov a Din 20—	56.000	56.000	
		109.500	110.800
		1.300	
		110.800	110.800
9. Prispevki:			
za zvezo drž. nameščencev	Din 12—		
za pevski zbor	Din 10—		
skupaj	Din 22—		

začnega obrambnega sklada; oba predloga se predložita delegacijski skupščini v Celju.

4. **Samoizobrazba:** Tov. Hreščak poda kratek pregled o krožkih in graja slabo udeležbo.

Zamena službenega mesta.

Iz zdravstvenih ozirrov bi zamenjal službeno mesto v neposredni bližini Ljubljane s tovarišem v Mariboru ali v Savinjski dolini. Na upravo lista pod značko zdravje.

Nove knjige.

—k »Solnčenje«. Pod tem naslovom je spisal Ivo Zor knjigo, v kateri obširno razpravlja o solnčnih kopelih z ozirom na zdravje, sport in sploh telesno kulturo. — Učiteljska tiskarna v Ljubljani, ki je omejeno delo založila, se je dobro zavedala velike potrebe in pomembnosti te izdaje. Zato je knjigo lično opremila z naslovno sliko in s prekrasnimi umetniško izdelanimi posnetki, pri katerih sodeluje poleg avtorja samega še svetovno priznana plesna umetnica gđc. Lydia Wisiakova.

V prvem poglavju nas s kratko črtico povede pisatelj v ono dobo, ko je bila telesna kultura vsakdanja potreba, ko so zaničevali in prezirali pomehkužene in negojene ljudi. Z izbranimi besedami nas pozivlja na delo, ki bo težko, a plodonosno.

V drugem odstavku nam poda najpomembnejše, kar moremo vedeti, če hočemo s pridom izrabljati solnčno dobroto.

Ker smo jako senzitivni, deloma po lastni krivdi, deloma zaradi okolščin, moramo naše telo najprej s posebnimi vajami spraviti v pravo, prirodno stanje, potem smo šele vredni solnčne ljubezni. O tem pestro razpravlja mladi pisec v tretjem poglavju.

Kdo naj se solni in kdo ne, nam pove točno četrti odstavek. Nič manj važnejša pa ni nastopna razprava: kdaj, kje in kako naj se solničimo.

Oljenje je pri solnčenju važna zadeva posebno za ljudi, ki so za solnce »slabo sprejemljivi«, to so plavalci. Ti ljudje navadno pretiravajo, ker si žele biti bronasto rjavi. O tem razpravlja pisatelj v šestem poglavju.

Kako se moramo pri solnčenju ozirati na zdravje in sport, čitamo v predzadnjem poglavju.

Ker je med našim ljudstvom razširjenih toliko napačnih naziranj o solncu in njegovi dobroti, jih je pisec v posebnem poglavju navedel in utemeljil.

Iz vsega navedenega razvidimo, da je ta knjiga za vsakega prijatelja zdravja in smiselne telesne kulture neogibno potrebna! Predpogojno pa jo morajo imeti vse sokolske, sportne, skavtske in gozdovniške organizacije, da se iz nje predava članstvu in naraščaju.

Priznani slovenski strokovnjak gosp. dr. Živko Lapajne je h knjigi napisal poseben predgovor.

Posegajte po tem delu, zakaj solnčenje je najcenejša in najpravičnejša pot, ki nas vodi nazaj k prirodi! Solnčne kopeli nas obvarujejo degenerativnih bolezni: tuberkuloze, rahitide, ervmatizma itd.

Ne zamudite prilike in ne tavajte po temi neznanja v tem oziru, da se nam največja dobrota vsemirja — ljubo solnce — ne zameri.

Nazaj k prirodi!

Cena knjige je 12 Din, s pošto 1 Din več.

—k Moralna sila učiteljske organizacije. Strokovna instrukcija za rešitev najvažnejših vzgojnih problemov. Spisal Ivan Stegovec, šolski upravitelj, Semič, Dolenjsko. Cena 8 Din. Naroča se pri spisalstvu.

—k Dr. Pavel Brežnik: Junaki prekosmorskih poletov. V Ljubljani. Založila Tiškovna zadruga. Prosveti in zabavi 20. zvezek. Strani 127. Cena broš. knjigi 36 Din. — V platno vezani 46 Din.

Osebne zadeve.

—i Stalnost v državni službi se je priznala sedečim učiteljem in učiteljicam: V ljubljanski oblasti: Filip Slokan, učitelj v Hrastniku, Celestin Perkavec v Trebeljnem Josip Pirnat v St. Jerneju, Stane Šuler v Kapelah, Dragotin Krištof v Vinici, Anton Rožbič v Komendi, Matilda Martinčič v Cerknici, Elica Lebar v Kostanjevici, Roža Petelin v Skočjanu. — V mariborski oblasti: Ivan Staninč na Polzli, Ivan Štibler pri Sv. Martinu niže Ptuja, Marija Polak na Ponikvi, Valerija Zorka na Ljubečnem, Štefan Vrhnjek v Sečilih, Rafaela Trepše v Prodanovcih, Elizabeta Kac v Dobrovniku, Justina Kotnik-Praznik v Kobilih, Marija Sušter v Črnečah, Josipina Može v Prevaljah, Miroslav Kokalj v Lokovcih.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—.

Kateri tovariš(ica), prideljen pisarni prosvetnega referata v mariborski ali ljubljanski oblasti, bi zamenjal svoje mesto z enakim v Mariboru. Ponudbe na upravo lista pod »Pisarna Maribor«.

Učiteljica, na šoli s poldnevnim poukom (5 razr. + 3 paralelke) v ugodnem kraju, kjer se dobi hrana in stanovanje, 1½ ure hoda od železniške postaje, želi menjati s kolegico (kolegom) z enako ugodnim mastom.

Odgovor na »Učit. Tov.«

TYVORNICA KEM. IN OIL. BARKLAJAKOVIRNEGA INSTEKCIJA
DRUŠBA Z.O.Z. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI

TERPENTINE

STROJNO OIL

UMETNIŠKE BARVE

PRASNO OIL

PRODAJALNA
DUNAJSKA C. 14
LJUBLJANA

POLEOTRGOVINA
SCHNEIDER IVEROVŠER

PRVOVRSTNI MATERJAL-NIZKE CENE II

COPICI

PIRNEZ

SOLSKÉ BARVE

LUHE BARVE

PRISNE OILNATE BARVE

Račun Zvončka za poslovno leto 1927./28.

Prejemki.	Promet.		Izdatki.		
	Din	p	Din	p	
1. Blagajna	17.666	24	1. Blagajna	17.318	03
2. Poštna hranilnica	63.301	59	2. Poštna hranilnica	61.776	72
3. „Zvonček“ tisk	56.827	75	3. „Zvonček“ (naročniki)	86.334	05
4. Dolžniki	68.237	05	4. Dolžniki	34.917	60
5. Upniki	58.491	50	5. Upniki	64.568	75
6. Upravni stroški:			6. Vrnjeni upravni stroški	3.544	37
a) nameščenci	4000—		7. Vrnjeni honorar	50	—
b) poština	3160.33		8. Inserati	2.823	50
c) znamke	2518 —		9. Naložbe	9.388	30
d) stroški pošt. hran.	1477.10		10. Zaloga 1. 1926./27.	268	—
e) koleki	123—		11. Predvidena rezerva	28.467	54
f) davek	110—				
g) revizija „Zvončka“	2500—				
g) vezava i dr.	3058—	16.946			
7. Honorarji uredniku	5000—				
sotrudnikom	4465—	9.465			
8. Klišaji	7.589	—			
9. Inserati	1.544	—			
10. Naložbe	9.388	30			
	309.456	86		309.456	86

Bilanca Zvončka za poslovno leto 1927./28.

Aktiva.				Pasiva.			
		Din	p			Din	p
1. Blagajna		348	21	1. Upniki		6.077	25
2. Poštna hranilnica		1.524	87	2. Predvidena rezerva		28.467	54
3. Dolžniki		33.319	45	3. Poslovni prebitak		647	74
		35.192	53			35,192	53

Bilanca poverjenistva UJU Ljubljana za poslovno dobo 1927./28.

Aktiva.			Pasiva.		
	Din	p		Din	p
1. Blagajna	546	30	1. Upniki (Učit. tiskarna):		
2. Poštna hranilnica	2870	87	a) „Učit. Tov.“	11.563.40	
3. Dolžniki:			b) Popotnik	8.069.60	
a) do 1. 1927./28.	39.302.95		c) Mlad. Matica	101.611.—	
b) učit. društva	54.592.60		d) tiskovine	14.987.65	136.231
c) inserati	25.669.90		2. Učit. naraščaj in izobraž. akcija	26.728	—
d) „Učit. Tovariš“	5.936.85		3. Članarina UJU Beograd	2.928	—
e) „Popotnik“	8.980.20	134.482	4. Zveza drž. nameščenecv	2.684	80
4. Mladinska Matica	5.902	70	5. Pevski zbor UJU	3.710	40
5. Brošure izobr. akcije	779	25	6. Predvidena rezerva	78.350	—
6. Organizačni skladi:			7. Poslovni prebitok	859	46
a) učiteljski sklad	1.046.93				
b) tiskovni sklad	1.131.07				
c) narod. prosv. sklad	503.27				
d) rezervni sklad	3.179.27				
e) obrambni sklad	796.10				
f) sklad za nad. šolstvo	2.558.—	9.214			
7. Naložbe:					
a) Mlad. Matica	60.000.—				
b) 7% drž. posojilo	5.000.—				
c) delež Uč. zdr. doma	1.250.—				
d) delež Tvornice učil	1.000.—				
e) delež Učit. tiskarne	250.—				
f) delež Hran. uč. kon.	12.50	67.512			
8. Premičnine	9.897	50			
9. Zaloga	20.286	05			
	251.492	31		251.492	31

Ljubljana, 30. junija 1928.

Za poverjenistvo:

Skulj Andrej.
poverjenik.

Grum Rado.
blagajnik.

Za nadzorstvo:

Skulj Franc.
predsednik.

Ivanjšič Ljudevit.
član.

SVILA
IN
VOLNA

VEDNO
PRIHAJAJOČE
NOVOŠTI

A.E. SKABERNE
LJUBLJANA.

Skupni promet znaša:

1. Račun UJU Din 2,140.458.39
2. Račun Zvončka Din 309.456.86
Din 2,449.915.25

KROJAŠKI ATELJE

Fran Iglič

Ljubljana

Kolodvorska ulica šte. 28

Hotel TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

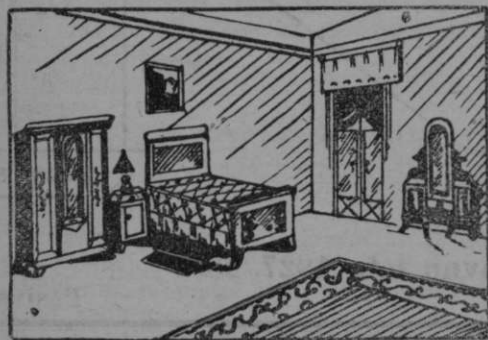
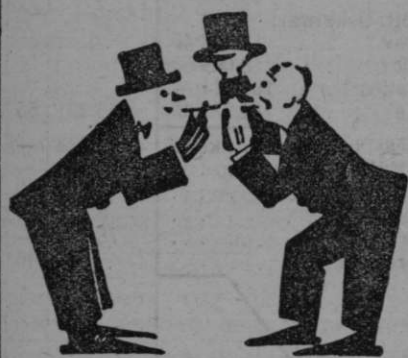
priporoča lepe zračne sobe.

MEHANIČNO UMETNO VEZENJE

zaves, pregrinjal, perila i. t. d. — Entljanje, ažuriranje, tamburiranje, prebadanje šablon, predtiskanje ženskih ročnih del. — Narodni in najnovejši vzorci.

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

Dalmatinova 13. Poleg hotela Štrukelj.

IG. REPŠE ZALOGA POHIŠTVA
LJUBLJANA, DVORNI TRG ŠTEV. 1priporoča naj-
modernejšo
oprave za
spalnice, je-
dilnice in ku-
hinje po naj-
nižjih cenah.**FRANC STRUPI, Celje**priporoča svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, raznovrstnih šip, okvirov itd.
Najsolidnejše cene in točna postrežba.Najboljši in najcenejši
nakup za gospode v
posebnem oddelku
tvrde

A. ŠINKOVEC nasl.

K. SOSS

LJUBLJANA

Modni atelje

N. I. Bianchi

Ljubljana, Sv. Petra c. 44

izvršuje najmodernejšo
obleke za dame in gospode
po konkurenčnih cenah.

„Pri Tičku na Gričku“

vedno

izborne pijače, dobra kuhinja.

Na vrtu lep prostor za balincanje.

A. Škedelj, Ljubljana, Stari trg 11a

priporoča po najnižjih cenah:

šolske in pisarniške potrebščine, razglednice

Na drobno! in papir. Na debelo!

Telikan

Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA

MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon šte. 2.282.

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5.Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga
za gospode in dame. - Vedno novosti za plašče. -
Posteljno perilo kakor damast-gradl, belo in rjavo
blago za rjuhe v poljubnih širjavah, posteljne odeje,
zastore, preproge i. t. d.

Žima, perje, puh, kapok od najceneje do najboljše vrste.

Daje tudi na obroke.

Točna postrežba ter solidne cene!

Knjigarna, umetnine, muzikalije

Goričar & Leskovšek * Celje

Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

Priporoča: Brinar: Domoznanstvo, zemljepisni podatki
in zgodov. slike kraljevine SHS. Din 20.—.
Kočvar: Mlinarjev Janez, 6. natis, nevez.
12.—, vez 18.— Din. Pečnik dr. K.: Jetika,
današnje strogo znanstveno moderno zdravljenje
jetike Din 14.—. Remec Al.: Iz moje
domovine, mlade povesti Din 18 do 24.—.
Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo, Din 26
vezan. Jančič Ivo: Risanje za 1.—7. šolsko
leto Din 120. Kocbek: Vodič Savinjskih Alp,
platno vez. Din 125. Orožen J.: Zgodovina
Celja, I., II. del, nevezana po Din 28.—.**Ugodnost!**

Damske galoše . . . 70 Din

Moške galoše . . . 75 Din

Damski snežni čevlji 100 Din

Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, Ljubljana

Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

Priporočamo tvrdke, ki inserirajo v našem glasilu!

P. n.

Šolam in šolskim upraviteljem

vljudno priporočam

vse vrste šolskih zvezkov iz najboljšega
brezlesnega papirja. — Sprejemam tudi vsa
druga v knjigoveško stroko spadajoča dela.**ANTON JANEŽIČ**

LJUBLJANA, FLORJANSKA 14.

KNJIGOVEZNICA IN INDUSTRIJA
ŠOLSKIH ZVEZKOV.**Šolske zvezke, pisanke, spisovnice, risanke
vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani****Prodaja jih v korist Učiteljskega doma v
Mariboru in Učitelj. konvikta v Ljubljani.**